

Mahalla

2016 йил 23 январь, шанба | №7 [1184]

www.mahallagzt.uz info@mahallagzt.uz

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг

✓ МУНОСАБАТ

Устувор вазифалар — тараққиёт кафолати

Президентимизнинг мамлакатимизни 2015 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлари ва 2016 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган йиғилишидаги маърузасини катта қизиқиш билан тингладим.

Таҳлилий маърузани эшитиб ғурурландим. Негаки, ҳаҳон молиявий-иқтисодий инқирози ҳамон давом этаётганига қарамай, мамлакатимиз ялпи ички маҳсулоти 8 фоизга, саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми 8 фоизга, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари қарийб 7 фоизга, қурилиш-монтаж ишлари ҳажми салкам 18 фоизга ошди.

Мураккаб шароитда эришилган бундай натижалар ҳаҳон ҳамжамиятининг юртимизга бўлган қизиқишини янада ошираёттир. Чунки дунёда тараққиётнинг «Ўзбек модели» деб тан олинган дастур ушбу муваффақиятларнинг мустаҳкам пойдевори бўлиб хизмат қилмоқда. Ҳатто нуфузли халқаро молиявий-иқтисодий ташкилотлар ва илмий

марказлари ҳам «Ўзбек модели»ни эътироф этиб, бу — танланган ривожланиш стратегиясининг юқори самарадорлиги ва муваффақияти эканини алоҳида қайд этаёттир.

Дарҳақиқат, иқтисодий қудрати тобора юксалиб, дунёда тенглар ичра тенг бўлиб бораётган мамлакатимиз тараққиётидан кўп-кўп давлатлар андоза олаёттир. Президентимиз таъкидлаганидек: «Бошқалар ҳавас қиладиган бундай натижаларга эришиш албатта осон эмас. Бу йўлда бир йиллик ёки беш йиллик давр ҳам камлик қилади. Бундай мақсадларга эришиш учун сўзда эмас, амалий ҳаракатларимиз билан кундалик ҳаётимизни ўзгартиришимиз керак».

> [2]

✓ ДАВРА СУҲБАТИ

Ватандан фахрланиш ҳисси кўзимизни, қалбимизни яшнатиб турсин!

Туғилган жойим мен учун ҳам ота-она, ҳам ёру биродар, ҳам муқаддас гўша. Эҳтимол, Ватан остонадан бошланади, деган иборанинг мазмун-моҳиятини киндик қонинг тўкилган тупроқдан, қадр-қиммат ва соғинчдан қидирмоқ керакдир.

Агар бу туйғу фақат бир шахсгагина тааллуқли бўлганида бу ҳақда сўз очишнинг ҳожати қолмасмиди. Бундай туйғу Ўзбекистоннинг ҳар бир фуқаросига хос. Ўз юртини юрагининг бир парчаси деб билладиган зот борки, жамият ҳаётига бефарқ қарамайди, орзу-умидлари

ва келажагини ўзи яшаётган маҳалласиз тасаввур этолмайди.

Шу ўринда Юртбошимизнинг «Юсак маънавият — енгилмас куч» асаридаги куйидаги жумлаларни такрор ўқиймиз: «Биз шундай маънавий муҳит яратишимиз кераки, барча шаҳар ва қишлоқларимиз

қийёфасида Ватандан фахрланиш ҳисси кўзимизни, қалбимизни яшнатиб турсин».

Бугун ҳар нафасда, ҳур диёрда ана шу ғоялар бунёдкор халқимиз томонидан изчил рўёбга чиқарилаётганини кўриб бошимиз осмонга етмоқда.

Бунинг нечоғли ҳақиқат эканлигига таҳририятимизда ташкил этилган шу мавзудаги давра суҳбатидан сўн яна бир бор ишонч ҳосил қилдик.

> [4-5]

✓ ИХТИРОЧИ ЁШЛАР

Мамлакатимизда иқтидорли ёшларга эътибор катта. Шу боис ҳукуматимиз гам-хўрлигидан руҳланган ёшлар барча соҳада ташаббус ва шижоат кўрсатишаёттир. Илм-фан, спорт, маданият ва санъат, тadbиркорлик соҳасида қобилиятларини намойён этаётган йигит-қизларимиз бир-бирдан қизиқарли, долзарб инновацион ғояларга қўл ураёттир.

Мадина Норматованинг «Манзарали гулларни иссиқхона шароитида етиштириш» лойиҳаси, Жавлонбек Маҳаммаджоновнинг «Ўзини ўзи электр энергия билан таъминловчи» қурилмаси ёш иxtирочиларнинг илк инновацион ишланмаларидир. Бугунги кунда Тошкент вилоятининг

Иқтидор эгалари — иштиқбол мевалари

қасб-ҳунар коллежларида таълим олаётган бундай ёшлар кўпчиликини ташкил этади. Улардан бири Нурмуҳаммад Муродов. У — Бекобод техника-иқтисодиёт қасб-ҳунар коллежи ўқувчиси.

Мактаб давридаёқ техника оламига қизиқиши ортган Нурмуҳаммад кичик-кичик лойиҳалар, техник ишланмалар устида машқ қила бошлади. Билмаганини ус-тозларидан сўраб ўрганди. Ана шу иштиёқ, ҳавас уни техника-иқтисодиёт қасб-ҳунар коллежига етаклади.

Албатта, Нурмуҳаммад коллежда ҳам ўз қизиқишларини давом эттирди. Бу борада тажрибали ўқитувчи Зокир Турдиматов унга яқин кўмакчи ва маслаҳатгўй бўлди. Ёш техник бир қатор ишланмалар, рационализаторлик тақлифларни ўртага ташлай бошла-

ди. Унинг бу саъй-ҳаракатлари коллеж маъмурияти эътиборидан четда қолмади, лойиҳалари соҳа мутахассислари томонидан юқори баҳоланиб, айримлари ишлаб чиқаришга татбиқ этилди. Улардан бири «Қуёш энергиясидан фойдаланган ҳолда кичик ҳажмли ускуналарни қувватлаш» қурилмасидир.

Ёш иxtирочининг айтишича, мазкур қурилма ёрдамида корхона ва ташкилотлардаги кичик ҳажмли ускуна ва мосламаларни доимий қувватлантириб бориш мумкин. У ихчам, қулай бўлиши билан бирга, энергия сарф-харажати тубдан камайтиради. Ўтган йили унинг мазкур иш тажрибаси «Юрт келажаги» кўриктанловининг республика босқичида алоҳида эътироф этилиб, голиб деб топилди.

> [8]

✓ МУНОСАБАТ

Устувор вазифалар — тараққиёт кафолати

< [1]

Давлатимиз раҳбари йил ҳисоботида ҳар бир соҳага алоҳида тўхталиб, эришилган ютуқлар билан бирга қилинажак ишларни ҳам аниқ мисоллар ёрдамида тушунтириб берди. Хусусан, 2015 йилда мамлакатимизда 980 мингдан ортиқ иш ўрни ташкил қилинган бўлса, шунинг 60 фоиздан зиёди жойларда яратилди. Коллежларнинг 480 мингдан ортиқ битирувчиси иш билан таъминланди. Тижорат банклари томонидан уларга ўз бизнесини ташкил этиш учун 280 миллиард сўмга яқин имтиёзли кредитлар ажратилди. Бу 2014 йилга нисбатан 1,3 баробар кўпдир.

Мамлакатимизда аҳоли бандлигини таъминлаш, аввало, касб-ҳунар коллежлари ва олий таълим муассасалари битирувчиларини ишга жойлаштириш давлат сиёсати даражасига кўтарилгани фуқаролар йиғинларида ишсиз-

лар сонини камайтириб, тадбиркорлар сафини кенгайтираётир. Бу эса халқимиз турмуш тарзини юксалтириб, ҳудуд ободлигига хизмат қилмоқда.

Президентимиз раҳнамолигида ишлаб чиқилиб, ҳаётга изчил татбиқ этилаётган — тараққиётнинг «Ўзбек модели» мамлакатимизда ишбилармонлик ҳаракатини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, тадбиркорлик субъектларига қатор имтиёз ва енгилликлар бериш, қулай сармоявий муҳит яратиш жараёнларини сифат жиҳатдан янги босқичга кўтариб, эришилган муваффақиятларни мустаҳкамлашда муҳим омил бўлаётир.

Ўтган йили Тошкент шаҳрида ўтказилган Халқаро инвестиция форумида 33 та давлатдан нуфузли фирма ва компанияларнинг 560 дан зиёд вакили, шунингдек, етакчи халқаро молия институтларининг раҳбарлари

иштирок этиб, умумий қиймати 12 миллиард АҚШ долларидан зиёд инвестиция битимларини имзолаши ҳам иқтисодиётимиз ривожига бўлган юксак ишонч, айни чоғда унга берилган муносиб баҳодир.

Бундай муваффақиятлар, аввало, инсон, унинг манфаатларига йўналтирилгани билан алоҳида аҳамиятга эга.

Кексаларни эъзозлаш йилида ҳам муҳим ижтимоий ташаббуслар қанот ёзиб бугунги фаровон ҳаётга эришишимизга муносиб ҳисса қўшган катта авлод вакиллари учун махсус Давлат дастури ишлаб чиқилиб, ҳаётга татбиқ этилди. Кексаларни эъзозлашга ҳам давлат, ҳам жамоат ташкилотлари улуш қўшди. Жумладан, «Маҳалла» хайрия жамоат фонди томонидан Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ва меҳнат фронти фахрийларига замонавий телевизорлар топширилиб,

213 нафар ёлғиз ва ижтимоий ҳимояга муҳтож кексаларнинг уй-жойларини таъмирлашга қўмаклашилди. 296 нафар уруш ва меҳнат фронти фахрийлари, ёлғиз кексалар, пенсионерлар ва ногиронларга манзилли моддий ёрдамлар кўрсатилди.

Саховат ва Мурувват уйларида яшовчи 368 нафар кексага кийим-кечак маҳсулотлари олиб берилган бўлса, 763 нафар уруш қатнашчиси, ёлғиз пенсионерлар махсус дори-дармон билан бепул таъминланди. 2867 нафар ёлғиз ва ижтимоий ёрдамга муҳтож кексага мебеллар, уй-рўзгор буюмлари, кийим-кечак маҳсулотлари олиб берилди. Тўққизта фуқаролар йиғини компьютер жамланмаси, 64 таси янги мебель жиҳозлари билан таъминланди. Шунингдек, 44 та маҳалла биноси реконструкция қилиниб, икитаси янгидан қурилди. 32 та болалар майдончалари қайта таъ-

мирланиб, 21 таси барпо этилди. Бу рақамлар ҳам мамлакатимиз иқтисодиётининг барқарорлигидандир.

Мухтасар айтганда, истиқлолимининг чорак асри нишонланадиган 2016 йилда халқимиз олдида бошланган ислохотларни изчил давом эттириб, ижтимоий-иқтисодий соҳаларда юқори натижаларга эришиш, янги марраларни забт этишдек улуг вазифалар турибди. Зотан, мустақиллик берган беқиёс имконият — озод ва эркин, демократик давлат ҳамада фаровон жамият қуриш учун халқимизнинг ақл-заковати ва азму шижоати етарлидир.

■ **Ахрор ҒУЛОМОВ,**
«Маҳалла» хайрия
жамоат фонди Тошкент
шаҳар бўлими бошқа-
руви раиси вазифасини
вақтинча бажарувчи.

✓ БАТАН ҲИМОЯСИ — МУҚАДДАС БУРЧ

Ҳарбий хизмат — чинакам ҳаёт мактаби

Она барибир она-да: фарзанди улғайиб, балогатга етса-да, унга ғамхўрлик қилишдан чарчамайди. Ёнида куну тун парвона.

Пешку туманидаги «Чибоғони» маҳалла фуқаролар йиғинидан Нозима Эргашева Андижон вилоятида хизмат қилаётган ўғли Нозимжонни ҳар куни соғиниб эслайди. Айниқса, Нозима опа Мудофаа вазирлиги, Андижон ва Бухоро вилоятлари ҳокимликлари ҳамкорлигида ўтказилган «Менинг ўғлим — Ватан ҳимоячиси» деб номланган видеомуроқотда масофадан туриб ўғли билан дийдорлашгани, суҳбатлашишганидан беҳад миннатдор.

— Албатта, биз, оналарни ўйлаб қилинган ушбу ғамхўрликдан мамнунмиз, — дейди Н. Эргашева. — Ҳар бир она фарзандини дунёга келтирар экан, уни ўзи учун суянч, оиласи, маҳалласи, юртига қалқон, уларнинг ҳимоячиси сифатида тасаввур қилади. Экран орқали ҳарбий либос ярашган қоматига боқиб унинг тимсолида ана шундай ўз аҳди-га собит, ҳақиқий Ватан ҳимоячисини кўрдим. Бу эса ҳар қандай она қалбига чексиз гурур ва фахр-ифтихор туйғуларини бағишлайди.

— Яқинда хизмат сафари билан водийга йўлим тушиб, ўғлим хизмат қилаётган ҳарбий қисмга боргандим, — дея суҳбатимизга қўшилди Нозимжоннинг отаси Гани Бахронов. — Фарзандимни кўриб бир қувонган бўлсам, у ердаги муҳит, яшаш, овқатланиш, машғулотлар ўтказиш борасида яратилган шароитларни кўриб ўн қувондим. Қолаверса, куни кеча оддий бола бўлган ўғ-

лимнинг ҳарбий хизматда тобланиб улғайганини, сўзлаши, ўзини тутишида касб этган салобатни кўриб ич-ичимдан ғурурландим. Фарзандларимиздаги ана шундай ижобий хислатларни шакллантириб, биз, оталар орзусини ушалтирган, жигарбандларимизни катта ҳаётга тарбиялашга муносиб қўмакчи бўлган миллий армиямизга, Қўроллик Кучларимиз олий Бош Қўмондонини, Ўртбошимизга чексиз миннатдорлик билдираман.

Ота-онанинг айтишича, Нозимжон барча ўғил болалар сингари ёшлигидан ҳарбийликка ҳавас қилар, аскарликдан қайтган акаларининг кийимларини кийиб, улардек сафда юришни ўзича машқ қиларкан. Нияти ҳолис экан, ушбу мавсумдан миллий армиямиз сафида йигитлик бурчини ўтамоқда. Хатларида ҳарбий хизматнинг ҳар бир йигит ҳаётида ўзига хос чиниқиш мактаби эканлиги, шу боис хизмат давомида ҳақиқий эр йигитнинг оила, жамият, эл-юрт олдидagi вазифаси, масъулиятини англаётганини ёзади. Шунинг баробарида армияда аскарларга ҳарбий-тактик машғулотлар билан бирга, дунёвий билим олиши учун қулай шарт-шароитлар яратилгани ўз устида ишлаб, умумтаълим фанларини ҳам ўқиб-ўзлаштиришида муҳим востига бўлаётгани, насиб этса келгусида хизматни шартнома асосида давом эттириш нияти борлигини алоҳида таъкидлайди.

— Илгари маҳалладаги бирор йигит номига ҳарбий бўлимдан чақирув қоғози келса, барча яқинлари хавотирга тушиб қолишарди, — дейди «Маҳалла» хайрия жамоат фонди Пешку тумани

бўлимаси раиси Рухилло Шарипов. — Агар иложи бўлса, ота-оналар фарзандларини хизматдан олиб қолишга ҳаракат қилишарди. Чунки у вақтлари аскарликка борган фарзандларнинг соғлом қайтишига кафолат йўқ эди-да. Собиқ шўро тузуми даври армиясининг хунук иллатлари, ёш аскарларнинг бирмунча тажрибалироқ аскарлар томонидан қийноққа солиниши кўпгина йигитларни мажруҳ қилгани ҳам бор гап. Ўшанда йигитларимиз армиядан зарарли одатлар орттириб, ҳеч бўлма-са чекишни ўрганиб қайтишарди. Бугун миллий армиямизда ҳамма тенг ҳуқуқли. Соғлом турмуш тарзига риоя этиш Қўроллик Кучларда устувор вазифа этиб белгиланган. Шу боис бугун йигитларимиз ҳарбий хизматга ўз ихтиёри билан, синов имтиҳонларини топширган ҳолда кетишмоқда. Ота-оналар учун ўғлининг армияга кетиши ҳам, қайтиши ҳам байрам сифатида нишонланмоқда.

Айтиш жоизки, ҳудуд маҳалаларида йигитлар учун ҳарбий хизматга бориш ўзига хос орномус, гурур ҳисобланади. Буни айни кунларда ҳудуддаги 100 нафарга яқин йигитнинг ҳарбий хизматда эканидан ҳам билиш мумкин.

Ватан ҳимояси — муқаддас бурч. Буни чуқур англаган маҳалла аҳли фарзандларини ёшлигидан она юрт ҳимоясига шай этиб тарбиялашмоқда. Бу борада маҳалла миқёсида кўпгина тарғибот тадбирлари ўтказилмоқда.

■ **Акбар РУСТАМОВ**
«Mahalla»

✓ УЧРАШУВ

Пойтахтимизнинг Яшнобод тумани «Беҳизор»

маҳалласида ФИФА рефериси, «Ўзбекистон ифтихори» фахрий унвони, «Эл-юрт ҳурмати» ва «Буюк хизматлари учун» орденлари соҳиби Равшан Эрматов билан учрашув бўлиб ўтди.

Ўзбекистон ифтихори билан учрашув

Унда «Маҳалла» хайрия жамоат фонди туман бўлимаси мутахассислари, нуронийлар ҳамда спортсевар ёшлар иштирок этди.

— Ҳудудимизда ёшлар ўртасида спортга қизиқишни ошириш мақсадида бу каби тадбирларни ўтказиш анъанага айланган, — дейди «Беҳизор» маҳалласи раиси Убайдулла Минавархўжаев. — Ёш авлоднинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, уларни ёт ғоялар таъсиридан ҳимоялашда бундай учрашувлар муҳим аҳамият касб этади.

Тадбирда «Футболимиз келажиги» спорт мусобақаларида фаол иштирок этиб келаётган маҳалла жамоаси аъзолари ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олишди.

— Футбол — чиройли ўйин, комбинацион ҳужум ва бир-бирини тушуниш дегани, — дейди 2015 йилда дунёда тенгсиз

ҳакам дея эътироф этилган Р. Эрматов. — Ҳакам эса ўйиннинг яхши ўтишига масъул. Майдондан муҳлисларнинг завқ олиб қайтиши бизнинг ишимизга берилган муносиб баҳодир. Ҳар бир ўйин бошланишидан аввал зиммамдаги вазифани чуқур ҳис этаман. Мени қўллаб турган ватандошларимнинг ишончини оқлашга ҳаракат қиламан. Ютуққа эришиш учун эса доим вақтдан унумли фойдаланиш керак. Бугунги ўрганилган билим, қилинган меҳнат эса келажакда, албатта, ўз самарасини беради.

Самимий руҳда ўтган учрашувдан ёшлар катта таассурот олди. Нуронийлар эса Ўзбекистон ифтихорининг зафарли одимлари бардавом бўлишини тиладилар.

■ **С. МАХСУМОВА**
«Mahalla»

Ҳамжиҳатлик ҳар бир хонадоннинг файзи

Маҳалла — муқаддас даргоҳ. Халқимизнинг «Ватан остонадан бошланади» деган пурҳикмат нақли айнан шу масканга нисбатан айтилган. Зеро, мамлакатимизнинг янада гуллаб-яшнашида, тараққиётга юз тутишида маҳалла муҳим ўрин тутади.

Хоразм вилояти Урганч шаҳридаги «Байналмилалчи» маҳалласида турли миллат ва элат вакиллари яшайди. Худудни ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш ишларида барча бирдек жон куйдиради. Тўю ҳашамларда фаол иштирок этади. Бу миллатлараро то-тувлик ва аҳиллик белгиси ҳисобланади.

— Ота-онам шу маҳаллага кўчиб келишганига анча бўлди, — дейди корейс миллатига мансуб Залина Тен. — Ўзим ҳам шу ерда туғилиб, вояга етдим. Қўшнилариимиз бир-бирига жуда меҳрибон. Оилавий тантаналарда борди-келдини қанда қилмаймиз. Маҳалламизда ўтказиладиган тадбирларда ҳам биргамиз. Бир сўз билан айтганда, ҳаётимиз жуда мазмунли ўтапти. Инсон қадр-қиммати улуғлангани, қолаверса, бетакрор, жаннатмонанд, тинч ва осойишта юртда яшаётганимизга шукроналар айтаман.

Маҳаллада қутлуг саналар ва байрамларни юксак савияда уюштиришда ҳар бир фуқаро, дини ва миллатидан қатъи назар, жонбозлик кўрсатади. Маданий дастурдан турли халқларнинг куй-қўшиқлари ва рақслари ўрин олади. Бу эса тадбирнинг завқли ва файзли ўтишини таъминлайди. Маҳаллада ташкил қилинган «Қариси бор уйнинг париси бор», «Ота-оналар мактаби» каби давра суҳбатлари, «Маҳалла — менинг тақдиримда» қўрик-танлови турли миллат вакиллари, хусусан, ёшларни Ватанга садоқатли, инсонларга нисбатан мурувватли бўлиб вояга етишига хизмат қилаётир.

— Маҳалламизда қозоқ, тожик, татар, рус, корейс сингари ўндан зиёд бошқа миллат ва элатга мансуб аҳоли

иноқ яшайди, — дейди йиғин раиси Ибодулло Раҳимов. — Қувонарлиси, баъзи оилалар қуда-анда бўлишяпти, қиз олиб, қиз узатишяпти. Тўйлари ўз удумлари бўйича ўтказишмоқда. Ушбу маросимлар чоғида қўни-қўшнилар қараб туришмайди, тўйни чиройли ўтишига кўмаклашади. Бундан кўриб қалблар ғурурга, диллар фаҳрга тўлади.

Бугунги кунда диёримизда ёшларни ҳар бир миллат ва элатнинг урф-одатлари, анъаналарига меҳр-муҳаббат таъминлаш асосида тарбиялаш устувор вазифалардан бирига айланган. Бинобарин, юртимизнинг тинчлиги, барқарорлиги ва фаровонлиги маҳалладаги ўзаро ҳамжиҳатликка боғлиқ. Айни дамда «Байналмилалчи» маҳалласида бу борада тегишли ишлар олиб борилаётир.

Маҳаллада турли миллат ёшларининг ҳуқуқий саводхонлигини ва маданиятини ошириш, қонун устуворлигини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ўтган йили «Байналмилалчи» маҳалла фуқаролар йиғини томонидан тайёрланган «Инсон ҳуқуқлари — олий қадрият» мавзусидаги лойиҳа Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўлаб-қувватлаш жамоат фондининг Давлат грантига лойиқ кўрилгани диққатга сазовордир. Муболаға эмас, бу маҳалла аҳолисининг ҳамжиҳатлиги, дўстлиги ва бир-бирига ғамхўрлиги ифодасидир. Ишончимиз комилки, бу ерда олиб борилаётган эзгу ва хайрли ишлар Соғлом она ва бола йилида ҳам давом этади.

■ **Икром ХУДОЙБЕРГАНОВ.**

✓ БАҒРИКЕНГЛИК МАСКАНИ

Вазиранинг опаси Адолат ширинликлар тайёрлашга уста. Дугоналари келса, уларни мазали пишириқлар билан сийлайди. Тайёрлаш тартибини ҳам эринмай ўргатади. Шунданми, бўш қолди дегунча маҳалла қизлари унинг ёнига югуради.

Вазиранинг айтишича, яқинда опаси тадбиркорликни йўлга қўйибди. Беш турдаги пишириқлар ишлаб чиқаришга мўлжалланган «Ёшлик» хусусий корхонаси фаолиятини бошлашни режалаштириб, маҳалла фуқаролар йиғинига борибди. Адолат «Маслаҳат маркази» фаолларининг йўл-йўриқларига амал қилди, ташкил этилган курсларга қатнаб ҳуқуқий саводхонлигини оширди. Қўни-қўшнилар «ёш тадбиркор», дея атаётган Адолатнинг маҳсулотлари — турли ширинликлар тез орада маҳалладошлари дастурхонини тўлдирди.

Пойтахтимизнинг Юнусобод туманидаги «Адолат» маҳалласи байналмилал йиғинлардан. Маҳалла ҳузурида ташкил этилган «Маслаҳат маркази» аҳолига яқиндан кўмак бериб келмоқда. Бунинг натижаси ўлароқ, бугун худудда кичик бизнес ва оилавий тадбиркорлик билан шуғулланувчи турли миллат вакиллари сони 29 нафарни ташкил этади. Қувонарлиси, уларнинг барчаси марказ билан доимий алоқада.

— Тадбиркорлик фаолиятини бошламоқчи бўлганларни, аввало, соҳага оид қонун ҳужжатлари билан таништирамиз, — дейди «Маслаҳат маркази» фаоли, ҳуқуқшунос Света Саъдуллаева.

Тадбиркорликда ҳамиша таянч ва маслаҳатчи

— Солиқ кодекси ва бошқа қонун-қоидаларни яхши билиш тадбиркорликни юритишда қўл келади. Шуларни ҳисобга олиб, қисқа муддатли ўқув курслари ташкил этганмиз. Шунингдек, тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш учун лозим бўлган ҳужжатларни тайёрлашда ҳам кўмаклашамиз.

«Маслаҳат маркази» фаоллари орасида малакали ҳуқуқшунос, иқтисодчи ва тажрибали тадбиркорлар борлиги ишбилармонларга қулайликлар яратаётир.

— Тадбиркорликда тажрибага эга бўлсам-да, марказ фаоллари маслаҳатини олиб тураман, — дейди маҳаллада фаолият юритаётган «Ширин қулча» кор-

хонаси раҳбари Мақсуд Файзиев. — Улар томонидан ташкил этилаётган давра суҳбатларида мунтазам қатнашиб, тадбиркорлик бўйича қонунчиликка кири-тилаётган янгиликлар билан танишиб бораман.

Мухтасар айтганда, «Маслаҳат маркази» амалга ошираётган ишлар худудда тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйиш ниятидаги инсонлар сонининг ортиши, оилавий тадбиркорликни ривожлантириш баробарида аҳолининг турмуш даражаси фаровонлашувида муҳим омил бўлиб хизмат қилапти.

■ **Садоқат МАХСУМОВА «Mahalla»**

Қадрият ва анъаналар бардавом

Николай Цой II гуруҳ ногирони. Тақдир экан, Меҳрибонлик уйида катта бўлди. Вояга етгач, 2011 йили Наманган шаҳридаги «Давлатобод» маҳалласидан унга алоҳида уй-жой берилди. Уни маҳалла фаоллари, қўни-қўшнилар, йиғин фаоллари ёлғизлатиб қўймади, ҳолидан хабар олиб туришди. Шу боис Николай маҳаллага тез эл бўлиб кетди.

— Ана шундай кунларнинг бирида фаолларимиз билан Николайнинг кўнглига қўл солиб кўрдик, — дейди «Давлатобод» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Омонулло Иброҳимов. — Мақсадимиз, уйлантириб қўйиш эди. Фаоллар йиғилиб, ҳар ким топганини ўртага ташлади. Айниқса, уй бошлиқлари, йиғин қошидаги барча комиссиялар аъзолари яқин ҳаракат қилишди. Маҳалладаги ҳомийлар, савобталаб инсонлар ҳам қўл қовуштириб туришмади. Шу тариқа 2014 йилда икки ёш оила қуришди. Савоб ишга қуш ҳам қанот қоқаркан. Тўйда шахар ҳокимлиги вакиллари ва бошқа меҳмонлар иштирок этиб, келин-куёвнинг кўнглини кўтаришгани бугун уларнинг ёдидан чиқмайди.

Ҳозир бу оила аҳил-иноқ яшаб, маҳалланинг фаҳрига айланган. Байналмилал оилада ўзаро ҳурмат, бир-бирининг урф-

одатию қадриятларини ҳурмат қилишдек тотувлик ҳукмрон.

— Меҳр-оқибат, одамийлик улуғланганидан обод юртда яшаётганимдан беҳад мамнунман, — дейди Николай Цой. — Қўни-қўшнилар, маҳалладошлар тез-тез йўқлашади. Мамлакатимизда маҳалла деган шундай тизим борлигидан хурсандман.

«Давлатобод» маҳалласи вилоят марказида жойлашган. Асосан, кўп қаватли уйлاردан иборат худудда салкам олти минг нафарга яқин аҳоли яшайди. Эътиборлиси, улар орасида ўзбек, рус, татар, корейс, тожик, қирғиз каби ўнга яқин миллат вакиллари бор. Уларнинг ўзаро ҳамжиҳатлигию бирдамлигига ҳавасингиз келади. Ҳар байрамни бир дастурхон атрофида нишонлашади. Соғлом она ва бола йилининг кириб келиши ҳам ана шундай хурсандчилик билан қарши олинди.

— Янги йил муносабати билан

маҳалламизда яшовчи якка-ёлғиз, қария ва беморлар ҳолидан хабар олдик, — дейди йиғин раиси О.Иброҳимов. — Бунда, албатта, турли миллат вакиллари эътибордан четда қолмади. Уларга совғасаломлар улашиб, янги йил тилаклари айтилди. Бундай эзгу ишларни жорий йилда ҳам изчил давом эттиришни ният қилганмиз.

Айни пайтда Наманган вилоятида рус, корейс, қирғиз, тожик миллий-маданий марказлари фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг вилоят ижтимоий-иқтисодий ривожият маънавий ҳаётидаги ўрни ҳам салмоқлидир. Муҳими, худудда истиқомат қилаётган 80 дан зиёд миллат вакиллари ўз урф-одатлари, қадрият унъаналарини сақлаб қолиш, янада ривожлантириш учун барча шарт-шароитга эга. Бунда маҳалла институтининг ўз ўрни, ҳиссаси борлиги қувонарли.

Зеро, Ўзбекистон кўп миллатли мамлакат ва юртимиздаги фаровонлик, миллатидан қатъи назар, аҳолининг маънавиятига, бирдамлиги ҳамжиҳатлигига бевосита боғлиқдир.

■ **Илҳомжон РАҲМАТОВ «Mahalla»**

Ватандан фахрланиш ҳисси кўзимизни,

< [1]

Зийнатдин СУЛТОНМУРОТОВ,

«Маҳалла» хайрия жамоат фонди Қорақалпоғистон Республикаси бўлими масъул котиби:

— Кексаларни эъзозлаш йили чин маънода халқимизнинг бирдамлигини, каттасини эъзозлаб кичигига иззат кўрсатишдек қадриятларни амалда тўла намоён этди.

«Маҳалла» хайрия жамоат фонди Қорақалпоғистон Республикаси бўлими мазкур йилда ўз фаолиятини миллий қадриятларимизга хос бўлган инсонпарварлик, меҳр-оқибат, мурувват ва ҳамжиҳатликни кучайтириш, фуқароларда ижтимоий ҳамкорлик, тараққиётпарварлик каби эзгу фазилатларни юксалтиришга қаратди.

«Маҳалла» хайрия жамоат фонди Қорақалпоғистон Республикаси бўлими томонидан Давлат дастури ижросини таъминлаш мақсадида аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламга манзилли мурувват ёрдамлари кўрсатилди. Жумладан, Эликқалъа туманидан 15 нафар кекса, шунингдек, ижтимоий ҳимояга муҳтож, боқувчисини йўқотган оилалар вакиллари, яқка-ёлғиз қариялар, уруш ва меҳнат фаришлари ҳамда ногиронлар «Ҳеч ким меҳр ва эътибордан четда қолмасин» шиори остида Хива шаҳрига саёҳатга олиб борилди. Хўжайли ва Чимбой туманларидаги Мурувват уйларида яшовчи 367 нафар қарияни маънавий ва моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш бўйича самарали ишлар қилинди.

Бундан ташқари, соғлиқни сақлаш тизими билан ҳамкорликда аҳолининг барча қатлами тиббий кўриқдан ўтказилди. Умуман, бўлим томонидан олиб борилган бундай ишлар замирида, аввало, инсон омили устувор экани эътиборга

лоийқ. Муҳими, бугун халқимиз ҳеч бир инсон меҳрдан четда эмаслигини, доимо давлатимиз ҳимоясида эканини англаб етди.

Маълумки, Қорақалпоғистон экологик жиҳатдан оғир ҳудуд ҳисобланади. Республикада экологияни асраш, кўкаламзорлаштириш масалалари ҳамон долзарблигича қолмоқда. Шу ҳо-

латларни инobatга олган ҳолда кенг жамоатчилик, таълим муассасалари, маҳаллалар ҳамкорлигида мунтазам тарғибот-ташвиқот ишлари олиб борилаётир. «Дарахт экиб, боғ яратамиз», «Битта дарахт кесанг, ўн тупини эк» шиорлари остида ўтказилган тадбирлар ўз самарасини берди. Ҳар бир ҳовлидаги гўзал манзаралар, дарахтларнинг тартиб билан экилгани, ободликни кўриб бу ишларда маҳалла фаолларининг ҳам ҳиссаси борилигидан фахр туйғуларини туямиз.

Экологияни асраш борасидаги яна бир эзгу ишимиз бу ҳамкор ташкилотлар билан тузилган қўшма қарор асосида «Туманим (шаҳрим)даги экологик ҳолат» ва «Маҳалламдаги экологик ҳолат» мавзусида энг яхши ҳаваскорлик видеосюжети танловини ташкил этганимиз бўлди. Бу эса ёшлар қалбида экологик маданиятнинг шаклланишига, аҳоли орасида атроф-муҳит муҳофазасига эътибор ортишига туртки берди.

Тўғри, ютуқлар ўзимизники, аммо олдимизда ҳали ечимини кутиб турган масалалар ҳам йўқ эмас. Ўтган йилда амалга оширилмай қолган ишларнинг давомини бу йил бажарамиз.

Юртбошимиз томонидан 2016 йилнинг Соғлом ва бола йили деб эълон қилинганида улкан маъно бор. Бу йил ҳамжиҳатликда, бирдамликда жамиятимизда қадр топган ўзаро ҳурмат, бирдамлик каби юксак фазилатларни амалда намоён этишга имкониятимиз янада кенгайди.

Кўзланган мақсад ва эзгу ниятларимиз ижобат бўлсин, деган эзгу тилак ҳар бир юртдошимизни бунёдкорликка ундайди.

Олим ТУРОПОВ,

«Маҳалла» хайрия жамоат фонди Сирдарё тумани бўлинмаси раиси, «Шуҳрат» медали соҳиби:

— Ўтган 2015 йил фаолиятимда ютуқларга бой давр бўлди. Аввало, камтарона меҳнатим Президентимизнинг фармонида

биноан, «Шуҳрат» медалига муносиб топилди.

Ана шу мукофотга яраша бутун кучимни, билим ва тажрибамни ишга солиб меҳнат қил-япман. Бугунги кунда туманимиздаги 9 та қишлоқ ва 37 та маҳалла фуқаролар йиғинининг моддий-техник базасини мустаҳкамлашга жиддий эътибор қаратяпмиз. Масалан, қўшни давлат билан чегарадош 12 та маҳалланинг барчасини мебель жиҳозлари билан, 3 та маҳаллани эса компьютер жамланмаси билан таъминладик.

Холида БАФОЕВА,

«Маҳалла» хайрия жамоат фонди Косон тумани бўлинмаси бош мутахассиси:

— Ўтган йил сарҳисобини туманимиз мисолида олиб кўрадиган бўлсак, кейинги йилларда барча маҳаллаларда замонавий хизмат кўрсатиш ва сервис мажмуалари, кичик ишлаб чиқариш цехлари ташкил этилди, тадбиркорлик субъектлари фаолияти йўлга қўйилди. Эътиборлиси, уларнинг аксарияти фуқаролар йиғини кўмағида, маҳалла қошида иш бошлади.

Фуқароларнинг ўзини

Маҳаллаларимизда ташкил этилган «Маслаҳат марказлари» фаолиятини намунали тарзда йўлга қўйишга бундан кейин ҳам жиддий эътибор қаратиб, бўлинмамиз билан тижорат банклари орқали оилавий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаяпмиз. Бир сўз билан айтганда, бизда маҳалла чин маънода оилавий бизнес ва хусусий тадбиркорлик марказига айланган.

Аҳолининг кам таъминланган эҳтиёжманд қатламини ижтимоий ҳимоялашга, уларда тадбиркорлик кўникмаларини шакллантиришга интиляпмиз. Биргина ўтган йилнинг ўзида 28 та кам таъминланган оилага 7 миллион сўмга яқин моддий ёрдам ажратилди. Кўп болали

100 та хонадонга 600 дан зиёд парранда, 11 бош қорамол тарқатилди. Улар шу орқали ўзларининг оилавий бизнесини йўлга қўйишмоқда.

Ёшларни турли ёт ғоялардан, ахборот хуружларидан, мафкуравий таҳдидлардан, диний ақида-парастлар ва миссионерлар кутқуларидан асраш мақсадида ижтимоий шериклик асосида тарғибот-ташвиқот тадбирларини ўтказаяпмиз. Бунда, айниқса, қишлоқ ва маҳаллаларда истиқомат қиладиган ўғил-қизлар турли тўғаракларга қамраб олинганни яхши самара бераётир.

Бир сўз билан айтганда, биз маҳалла институтининг ўрни ва аҳамиятини амалда кўрсатишга ҳаракат қиляпмиз.

ланишга топширилди. Натижада 120 нафардан зиёд киши иш билан таъминланди. 30 дан зиёд маҳалла фуқаролар йиғинида эса интернет хизмати, автомобилларга техник хизмат кўрсатиш шохбачаси, гўзаллик салони, тикувчилик цехи, сартарошхона иш бошлади. 2015 йилда яна 20 дан зиёд фуқаролар йиғинида, аҳолининг талаб ва эҳтиёжларидан келиб чиқиб, турли хизмат кўрсатиш шохбачалари фойдаланишга топширилди. Бу ишларга тадбиркорлар ва ҳомийлар жалб этилган. Уларга имтиёзли кредитлар ажратиш белгиланган. Айни пайтда «Машъал» ва «Лолазор» маҳаллаларининг янги бинолари қурилиши давом этапти.

Инсон ҳаётда бахтли ва фаровон турмуш кечиришни орзу қиладди. Ўз олдига юксак мақсадларни қўйиб, уларга интилиб яшайди. Бундай эзгу ниятларга етишишнинг шарт-

лари ва омиллари бисёр. Бироқ улар орасида ҳаётимизга маъно-мазмун берадиган, уни янада фойдали қиладиган бир омил борки, у ҳам бўлса инсоннинг ўзи яшаб турган маҳалласи ҳамда юртининг тинчлигига ҳисса қўшишидир. Зеро, Юртбошимиз «Ўзбек халқига тинчлик ва омонлик керак» номли рисоласида тинчликнинг нақада буюк неъматлигини таъкидлаб, унинг қадрига етиш ҳар бир фуқаронинг бурчи эканини уқтиради.

Бундан буён ҳам фаолиятимизни янада такомиллаштириш, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, соҳа ходимлари учун зарур шарт-шароитлар яратиб бериш билан боғлиқ ишларимизни аниқ ва тизимли асосда ташкил этиш, юртимиз тараққиётига муносиб ҳисса қўшиш устувор вазифаларимиздан бўлиб қолаверади.

қалбимизни яшнатиб турсин!

Хайитгул НАМОЗОВА,

Қумқўрғон тумани «Гултепа»
маҳалла фуқаролар йиғини
фаоли:

— Ўтган 2015 йил нафақат бизнинг оиламиз учун, балки маҳалламиз аҳли учун ҳам қувончли бўлди. Қишлоғимизда янги гузар қурилиб, фойдаланишга топширилди. Гузар атрофида барпо этилган маиший хизмат кўрсатиш шохобчаларининг ишга тушгани одамларнинг кундалик ташвишларини камайтирди, уларга кўп қулайликлар яратиб берди.

Маҳалламиз қизлари касб-хунар ўрганишмоқда. Нилуфархон тикувчилик марказини очгандан сўнг коллежни битирган қизларимиз ишли бўлишди.

Ҳар ишда чаққон ва эпчил маслаҳатчи қизимиз Малика Хурсандова маҳалла гузариди биз, кексалар иштирокида тадбирлар, давра суҳбатлари ўтказяпти. Бу

суҳбатларда келажагимиз эгалари бўлган навқирон авлод вакиллариининг миллий ва умуминсоний қадриятларни ҳурмат қилиши кераклигини бот-бот такрорлай-

миз. Муҳими, ёшларимизни Ватанга муҳаббат, юртга садоқат руҳида тарбиялашга ҳаётий тажрибаларимиз, ўғитларимиз билан ҳисса қўшиб келяпмиз.

Гултепа ҚВП шифокорлари мунтазам равишда биз, кексаларнинг ҳолидан хабар олиб, тиббий кўрикдан ўтказиб туришади. Аҳоли саломатлигини таъминлаб, тиббий саводхонлигини оширишни мақсад қилган шифокорларимиз ҳамisha хизматга шай. Куннинг қайси вақтида бормайлик, бизга сифатли хизмат кўрсатишади.

Гултепанинг кафтдек раvon йўллари-дан юриб, кўчалардаги ободончиликни кўрганда кўз қувнайди. Ички кўчаларимиз ҳашар йўли билан таъмирланди. Қишнинг қировли кунларида мактабга, коллежга қатнайдиган ёшларимиз энди асфальт йўللardan юришади. Истиқлол нафаси уфуриб турган қайси бир гўшага қарама-анг, ободликдан яшнаб турганига гувоҳ бўласиз.

Ахрор ПИРНАЗАРОВ,

«Маҳалла» хайрия жамоат
фонди Навоий шаҳар бўлини маси
раиси:

— Давлат ва жамоат қурилиши билан боғлиқ кўплаб жабҳалар қаторида, ўзини ўзи бошқариш тизимида салмоқли ютуқлар қўлга киритилди. Қолаверса, маҳаллага жамоатчиликнинг ишончи мустаҳкамланди, йиғинлар фуқаронинг маслаҳатгўйи ва яқин кўмакчиси айлан-ди. Айниқса, фаолларнинг кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватла-ши натижасида ҳудудлар инфратузил-маси яхшиланиб, оилалар фаровонлиги кескин ортди. Якунланган йилда «Кекса-ларни эъзозлаш йили» Давлат дастури доирасида олиб борилган эзгу ишлар-нинг барчасида маҳалла фаоллари жон-бозлик кўрсатдилар. Бу борадаги фао-лиятни Соғлом она ва бола йилида яна давом эттирамиз.

Навоий шаҳридаги фуқаролар йиғин-лари томонидан ёшларнинг жисмонан соғлом, маънан етуқлиги йўлида сама-рали ишлар қилинди. Ҳудудларда спорт-нинг волейбол, баскетбол, қўл жанги, армрестлинг, шахмат-шашка, футбол, ку-раш ва дзюдо турлари бўйича секциялар фаолият кўрсатмоқда.

«Маҳалламиз паҳлавонлари» мусоба-қасининг шаҳар босқичида қизлар 44, 48, 52 кг., ўғил болалар 46, 50, 55 кг. вазн-да беллашди. Ғолиблар Фонд бўлини маси

ва ҳомийлар томонидан қимматбаҳо сов-ға ҳамда дипломлар билан тақдирланди.

Маҳаллаларда болалар ўртасида спортни оммалаштириш, уларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказишга кўмаклашиш мақсадида «Маҳалла» хайрия жамоат фонди шаҳар бўлини масининг қўшма қарорига асосан, «Футболимиз келажаги» спорт мусобақаси, фуқаролар йиғинларидаги намунали оилалар қария ва вояга етмаган ёшлар иштирокида «Кексалар завқи» деб номланган шахмат-шашка бўйича шаҳар спорт мусобақаси-ни ўтказиш аънаанага айлан-ди. Ушбу му-собақаларда ғолиб бўлган жамоаларга Фонд томонидан эсдалик совғалари топ-ширилди.

Шунингдек, шахримизнинг барча мак-таб, касб-хунар коллежлари ва академик лицейларидаги «Ораста қизлар давраси» тўғарақларида «12 йиллик мажбурий таъ-лим — биз, қизлар учун ўта зарур ва муҳим» мавзусида ҳафталик тадбирлар ўтказилди.

Тадбирда қизлар учун муҳим бўлган «Эрта турмуш қуришнинг тиббий, маъ-навий, иқтисодий, ижтимоий асоратла-ри» мавзусида машғулотлар ўтказилиб, унда таълим муассасасининг маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўрин-босари, шифокор, психолог, хотин-қиз-лар кўмитаси ва «Қамолот» ЁИХ бошлан-ғич ташкилоти раислари, маҳалла мас-лаҳатчилари иштироки таъминланаётир.

Мамлакатимиз Президенти Ўзбекис-тон халқига йўллаган янги йил табриги-да алоҳида таъкидлаганидек, «Биз дунё-

даги ривожланган, демократик давлатлар қаторига кўтарилишни энг юксак мақса-димиз сифатида қўйган эканмиз, бундай ўта муҳим ва масъулиятли вазифа, авва-ламбор, ҳал қилувчи куч бўлиб майдон-га чиқаётган, замонавий билим ва таж-рибага эга бўлган, мустақил фикрлайди-ган, ватанпарварлиги ва ҳозирлиги би-лан ажралиб турадиган ёш авлодимиз зиммасига тушади».

Дарвоқе, табрикда тилга олинган ма-салалар биз, маҳалла фаолларини янада фаолликка ундайди, ёшлар тарбияси ва уларнинг орзу-умидларига бефарқ қара-масликка чорлайди. Зотан, ривожланган мамлакатлар қаторидан жой олаётган мамлакатимиз эртаси бугун биз ёшлари-мизга бераётган сабогимизга, тарбия-мизга, улардаги билим ва ғайратга бе-восита боғлиқдир.

Йил янгиланди, йилдан ҳам кўра кўпроқ фикри-миз, тафаккуримиз янгиланди. Улкан орзу ва ҳаяжон билан янги 2016 йилни кутиб олдик. Назаримизда, барчанинг юрагида янги иштиёқ ва ши-жоат пайдо бўлди. Янгича фикрлашга, янгича иш-лашга, замон билан ҳамқадам, ҳамнафас яшашга интилиш кучайган. Тинчлик ва фаровонлик ҳукм сураётган элнинг эртанги кунга ишончи янада ор-тан. Шу халқнинг тинч-осуда турмуши, бир-дамлиги ва ҳамжиҳатлиги йўлида фаолият олиб бораётган фуқаролар йиғини фаолларининг ҳам тенг ҳуқуқли, фаровон, ҳуқуқий демократик жа-мият барпо этиш йўлидаги мақсад ва режалари эзу. Зеро, эзу мақсад масъулият ва елкадошлик-дан дарак беради.

■ Қўшсаҳифа вилоят мухбирлари мақолалари асосида тайёрланди.

✓ МАЪНАВИЯТ МАҲЗАНИ

Мақол — сўз кўрки

Халқ донишмандлигининг оғзаки ижодиёти — эртақ, мақол, ҳикмат, топишмоқ, матал, қўшиқ, уйинлар бебаҳо тарбия восита-ларидир. Улар болалар дунёси-га нозиклик ва жозибадорлик билан кириб боради, маънавий жиҳатдан юксалтиради.

Шу ўринда халқимизнинг кўп асрлик кузатишлари, донишмандона ҳулосалари жамланган мақоллар ҳақида алоҳида тўхталиш жоиз. Кузатсак, ҳар қандай фикрни изоҳлаш ёки далиллаш мақса-дида, оқибати ҳақида сўз юритмоқчи бўлсак, шубҳасиз, бирор мақол, албат-та, коримизга ярайди. Тарихий манба-ларда ҳам кўплаб мақоллар учрайди. Маҳмуд Кошғарийнинг «Девону луготит турк» асарида икки юз олтмишдан ортик, Гулханийнинг «Зарбулмасал»и-да тўрт юзга яқин халқ мақолларидан фойдаланилгани, айти пайтда ушбу ма-қоллар она тилимизни безаб тургани бизни ғурурлантиради.

Тилимиз кўркини, нутқимиз нафоса-тини ва тафаккуримиз мантиғини ҳай-ратомуз бир қудрат билан намойиш эта-диган бундай бадиият қатралари хал-қимизнинг кўп асрлик ҳаётий тажриба-си ва турмуш тарзининг бамисоли бир ойнасидир. Дарҳақиқат, ҳаёт пилла-пояларидан юқорига оҳиста кўтарилиб бораверганимиз сари, халқ тафаккури-нинг бетакрор ифодаси бўлмиш мақол-ларнинг маъносини чуқурроқ англаб, уларнинг қанчалик ҳақ эканлигига амин бўлаверамиз.

Мақоллар ҳаётий тажрибалар ва дои-мий кузатишлар ҳулоасини тугал фикр тарзида ифодалайди. Айниқса, аксарият мақолларнинг саж усулида, насрий қофия шаклида экани тез эсда сақлаш имкони-ни беради. Таъкидлаш жоизки, бошқа халқларда ҳам бундай фольклор шакли учрайди. Янада қизиқ томони, яшаш тар-зи, урф-одат ва аънаналари турлича бўлса-да, айрим халқларнинг мақолла-ри ниҳоятда бири-бирига ўхшаш.

Жумладан, инглизларнинг «Кичик болта катта дарахтни йиқитади» деган мақоли халқимизнинг «Игнадай тешик-дан туядай совуқ ўтади» мақолига маъ-но жиҳатдан ҳамоҳанг. Фаранглар «Ўйламай гапириш — нишонга олмай отиш» деб ҳулоса қилса, ота-боболари-миз «Ўйнаб гапирсанг ҳам, ўйлаб гапир» деб бизга сабоқ беришади.

Қизиғи, мақолларни чоғиштирсак, «Асалари ва пашша битта уйга сиғмас» — «Иккита қўчқорнинг калласи бир қозонда қайнамас», «Мешга нима қуй-санг, шуни ичасан» — «Ҳар ким экка-нини ўрар», «Кимни эсласанг, у осто-нада кўринади» — «Бўрини эсласанг қулоғи кўринади», «Тиши оқ бўлгани билан юраги қора» — «Ўсти ялтироқ ичи қалтироқ» каби ўхшашликлар қар-дош бўлмаган тилларда ҳам учрашига гувоҳ бўламиз.

Бу каби ўхшатишларни кўплаб давом эттириш мумкин. Шуниси муҳимки, тур-ли халқлар мақолларининг маъно жиҳат-дан бир хиллиги донишмандлик миллат, халқ, замин танламаслигига ишорадир.

■ Файзихон ИБРОҲИМОВА, Ўзбекистон миллий универ-ситети журналистика факуль-тети 1-босқич талабаси.

✓ ИШ БИЛГАНГА БАЛЛИ!

Ички бозорни сифатли ва рақобатбардош маҳсулотлар билан тўлдириш аҳоли даромадларининг ошишига хизмат қилаётир. Бунга биргина Қорақалпоғистон Республикаси Тўрткўлтуманидаги «Тинчлик» маҳалла фуқаролар йиғинида истиқомат қиладиган тадбиркор Улғубек Эгамбердиев фаолияти мисолида кўриш мумкин. У деҳқончиликнинг ҳадисини олган миришкорлардан.

— Яқин тарихга назар солладиган бўлсак, деҳқончилик деганда ўта оғир шароитда ишлашга мажбур, бир умр далада тер тўкса-да, косаси оқармайдиган инсон кўз ўнгимизда гавдаланарди, — дейди тадбиркор У.Эгамбердиев. — Шу боис юртимизда аҳоли турмуш даражаси паст, кишиларда интилиш, яратувчанликка иштиёқ йўқ эди. Истиқлол йилларида эса барча жабахаларда бўй кўрсатган ўзгариш ва янгиланишлар биз, деҳқонлар кўксига илиқ шамолларни олиб келди. Фермер хўжаликлари ташкил этилиб, тадбиркорликка кенг йўл очилди. Мен ҳам бу имкониятлардан оқилона фойдаланиб, унумдор ерларга шולי экдим, деҳқончилик билан шуғулландим.

Шоли экишнинг ўзи бўлмайдди. Унинг мўл ҳосил бериши, унинг-ўсиши учун кўп меҳнат талаб қилинади. Июнь ойи ўртасида шולי экиладиган ер 10-15 сантиметр сув билан захлантирилади. Шундан сўнг уруғ сепади. Шолিপоя доим сув билан тўлдириб турилади. Ерни бегона ўтлардан тозалаш мақсадида эса вақти-вақти билан сувдан бўшатилди. Шоли навиға қараб 90, 100, 110 кунда етилади. Бугун шу касбимнинг

Сифатли маҳсулот мўл даромад дегани

ортидан обрў ва ҳурмат топдим. Ҳалол меҳнат қилиб, фарзанд улғайтирдим. Замонавий уйлар қуриб, тўйлар қилдим.

Ҳа, ерни боқсанг ер сени боқади, дейишади. Қаҳрамонимиз фаолияти бунга бир мисол. Маҳаллада обрў-этиборга эга миришкор йиғининг яқин ҳамқори. Қўниқўшнларга деҳқончилик сирларини ўргатиб, ўз фаолиятини йўлга қўйишга кўмаклашади.

Ота касбини давом эттиришни кўнглида тугиб қўйган Одилбек Эгамбердиев бугун ҳам изланишда. Айни пайтда Тошкент давлат аграр университетининг фермер хўжалиги йўналишида сабоқ олаётган Одилбек келгусида ўз бизнесини йўлга қўйиш ниятида. Отасининг ишини давом эттириб, халқ хизмати-

да бўлишни мақсад қилган.

— Аҳолига «лазер», «аланга», «авангард» ҳамда «нукус» номи сифатли гуруч навларини таклиф этяпмиз, — дейди У.Эгамбердиев. — Нархлари ҳамёнбоп, харидорлар фаолиятимиздан мамнун. Охирги икки ой давомида 40 тонна маҳсулот сотганимиз фикримизни тасдиқлайди. Биз етиштирган гуручдан палов пиширилиб, тўйларда дастурхонларга тортилишини ўйласам, меҳнатим зое кетмаганидан қувонаман.

Шу кунларда пойтахтимиздаги «Чорсу» деҳқон бозорига ташкил этилган савдо ярмаркасида аҳолига арзон ва сифатли маҳсулот етказиб бераётган бободехқон юзларидан мамнунлик мужассам.

■ **Улғубек ШОНАЗАРОВ**
«Mahalla»

✓ ТАДБИРКОР ОИЛА

Ишнинг ўзини эмас, кўзини билиш керак

Тадбиркор оила ҳақида мақола тайёрлаш мақсадида Фарғона вилояти Ўзбекистон туманидаги «Нурсух» маҳалласига келдик. Йиғин раиси Азизбек Ўринбоев билан кечган суҳбатимиз асосида ниятимизни баён қилдик. Гапсўзларимизни эшитган раис мамнун бўлди.

— Маҳалламизда бундай оилалар жуда кўп, — дея суҳбатни бошлади раис. — Деярли ҳар бир хонадон тадбиркорлик фаолияти билан машғул. Чунончи, йиғинимизда 174 та тадбиркор оила рўйхатга олинган, 36 таси эса касаначилик асосида меҳнатга жалб этилган. Бу 400 тага яқин янги иш ўрни яратиш имконини берди. Этиборли жиҳати, кейинги йилларда дурадгорлик, темирчилик, тунукасозлик, новвойлик, қандолатчилик, тандирсозлик, айниқса, гулчилик билан шуғулланадиган оилавий тадбиркорлар сони ортмоқда. Улар орасида ташаббускор ёшларнинг борлиги қувонарли. Биргина мисол. Ўтган йилнинг ўзига касб-хунар коллежини битирган 20 нафар ўғил-қиз банкдан 80 миллион сўмга яқин имтиёзли кредит олиб, шахсий бизнесини йўлга қўйди. Натижада паррандачилик, асаларичилик, чорвачилик тармоқлари ҳамда иссиқхона ташкил этиш орқали деҳқончилик билан банд бўлганлар сони ортаётир.

Минг бор эшитгандан кўра, бир марта кўрган афзал, деган нақлга амал қилиб, маҳалла раиси таклифи билан тадбиркорлардан бири Азизбек Ҳошимов хонадонига йўл олдик.

— Азизбек ёш тадбиркорлардан, — гапини давом эттирди раис. — Гап шундаки, бу хонадонга ташриф буюрган киши йилнинг тўрт фаслида ҳам турфа гуллар ифорию гулзор тароватига мафтун бўлади.

Дарҳақиқат, хонадоннинг мўъжаз иссиқхонасида минглаб «қора шаҳзода», «герен» сингари гул-анбарлар ёздагидек яшнаб турибди. Гул етиш-

тириш асосида оилавий тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйган Азизбекнинг иш тажрибаси маҳаллада оммалашмоқда.

Бу хонадонда нафақат гулчиликда, балки лимон етиштиришда ҳам бой тажриба тўпланган. Ишнинг ўзини эмас, кўзини билиш керак, дейишади. Азизбек ана шу нақлга амал қилиб, ҳовлисида чорвачилик ва паррандачиликни ҳам йўлга қўйибди.

Етти минг нафардан зиёд аҳоли умргузаронлик қилаётган «Нурсух» маҳалла фуқаролар йиғинида фаолият кўламини кенгайтириб, аҳоли фаровонлигига ҳисса қўшаётган тадбиркорлар кўлаб топилади. Маҳфузахон Исмоилова асос солган «Миллий ширинликлар» кўп тармоқли оилавий корхонаси фаолиятдан эл мамнун. Турли ширинликлар, умумий овқатланиш шохобчаси, нон ва нон маҳсулотлари, автомобилларга хизмат кўрсатиш сингари маиший тармоқларда ўндан ортиқ маҳалла ёши ишлаётир.

Сирасини айтганда, мамлакатимиз миқёсида кенг қулоч ёйган оилавий бизнеснинг бугунги ривожига маҳалаларнинг ободлиги ва оилаларнинг фаровонлигига муҳим омил бўлаётир. Кам таъминланган, ижтимоий ёрдамга муҳтож аҳолини қўлаб-қувватлаш борасидаги эзгу ишларда савоатпеша тадбиркор ва ишбилармонларнинг амалий ёрдами катта.

■ **Расул КАМОЛ**
«Mahalla»

Иссиқхонада ибратга арзигулик тажриба бор

Наманган туманидаги «Бешкапа» маҳалласи аҳли иссиқхоналарда бодринг ва помидор етиштиришда ном таратган. Бойси аҳолининг асосий қисми шу юмуш билан шуғулланади ва бу борада катта тажриба тўплаган.

4-6 сотихли иссиқхоналар қишда кўмир ва мазут билан иштилади. Уларга навбати билан бодринг ва помидор кўчатлари қадалади. Хонадон соҳиблари бўш вақтларини мана шу тариқа сабзавот етиштиришга сарфлашади.

Уларнинг таъкидлашича, август ойида яхшилаб ишлов берилган иссиқхонага кузги бодринг кўчатлари экилса, февраль ойига қадар мўл ҳосил олиш мумкин. Кейин эса унинг ўрнига помидор кўчат-

ларини ўтқазиш даркор. Бир муддат ҳам бўш қолмайдиган иссиқхонадан май ойининг бошларидаёқ нишона ҳосил бозорга жўнатилади ва помидор мавсуми августга қадар давом этади. Бу эса омилкор деҳқонга 6 сотихли иссиқхонадан йилига 20-25 миллион сўмгача қўшимча даромад олиш имконини беради.

— Ота-боболаримиз деҳқончиликда катта мактаб яратишган, — дейди маҳалла фуқаролар йиғини раиси Сотволди Султонов. — «Бешкапа» сабзавотлари, полиз маҳсулотлари, кейинги йилларда маҳсулдор картошкаси билан нафақат туман, балки бутун Наманган вилоятига машхур. Ҳар бир хонадон вакили, қайси касб-кор эгаси бўлишидан қатъи назар, деҳқончилик билан шуғулланади. Шу боис маҳалламиздаги мавжуд 51 гектар ер чинакам даромад ман-

баига айланган. Биргина мисол. Ҳозирги кунда мавжуд 790 та хонадоннинг 350 тасида иссиқхона бор. Қувонарлиси, бу иссиқхоналар ихчам ва самарали. Шу кунларда яна 20 та хонадонда ана шундай иссиқхоналар қуриш ишлари олиб борилмоқда.

Йиғинда иссиқхона ташкил этганлардан бири Ғуломжон ота Мирзажонов 16 сотих, уч нафар ўғлининг ҳар бири 6-8 сотих ерда плёнка остида ҳосил етиштиришади. Айнан унинг ташаббуси, йўл-йўриқлари билан бу даромад манбаини амалда синаётганлар сони маҳаллада кўпчиликни ташкил этади.

Иброҳим Кўпайсиновнинг асли касби ўқитувчи. Бўш вақтини ўзи ташкил қилган ихчам иссиқхонада ўтказиш, маҳалла-қўйга ёрдам бериб, ўз тажрибаларини ўртоқлашади. Бундан уч йил муқаддам

И.Кўпайсинов бир мавсумдаги даромадини қўшниси Ҳабибулло Аҳмедовга иссиқхона ташкил этиш учун берган эди. Ўтган вақт мобайнида Ҳабибуллонинг 6 сотихли иссиқхонаси гуркираб, қарзини ўзди. Айни пайтда эса у ҳам мўмай даромад олаётир.

Бугун «Бешкапа»ни айланар экансиз, томорқадан қўшимча даромад топиш, уни оиласи фаровонлигига сарфлаш билан банд кишиларнинг елиб-югураётгани, интилиб-изланаётганига гувоҳ бўласиз. «Бешкапа» ерлари зах, шўрхок бўлгани боис омилкорлик билан иш юритиш лозим. Захни қочириш, шўрни ювиш, иссиқхонадаги ҳароратни керакли маромда ушлаб туриш сабр-тоқатни талаб этади. Бу юмушларни бажариш бир-икки кишига оғирлик қилади. Шунинг учун ишсиз юрган қўшнilar

доим бир-бирига елкадош. Мана шундай ҳамжиҳатлик боис бешкапаликлар ҳар йили маҳаллий бозорларга 300 тоннагача бодринг, 400 тоннагача помидор етказиб беришмоқда.

Этиборлиси, кафтдек ердан миллион сўмлаб даромад топаётган маҳалла аҳолининг ютуқ ва тажрибалари туман бўйича оммалашиб, кенг қулоч ёймоқда. Бунда «Маҳалла» хайрия жамоат фонди туман бўлинмаси томонидан ташкил этилаётган кўргазмали семинарларнинг самараси катта бўлмоқда. Ҳозир Хонобод, Ирвадон, Ровустон, Миришкор қишлоқларидаги ўнлаб маҳаллаларда ҳам «Бешкапа»никидан кам бўлмаган замонавий иссиқхоналарни кўриш мумкин.

■ **Илҳомжон РАҲМАТОВ**
«Mahalla»

✓ КЕНГАШ КЎМАГИДА

Ҳамкорлик — самарали натижа гарови

Маҳалла азалдан тарбия ўчоғи, ота-боболаримиздан бизга мерос миллий қадриятлар маскани сифатида эътироф этиб келинади. Жамиятимиз ҳаётининг ажралмас қисми сифатида ушбу ноёб тузилманинг мақомини мустаҳкамлашга қаратилган кенг кўламли чора-тадбирлар босқичма-босқич амалга оширилмоқда. Бу борада Жиззах вилоятида олиб борилаётган ишлар таҳсинга лойиқ.

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича ҳудудий кенгаш томонидан фуқаролар йиғинларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хусусан, ўтган йили фуқаролар йиғинларига 56 та компьютер жамланмаси, 84 та мебель жиҳозлари етказиб берилди. Ўн та фуқаролар йиғини бинолари эса маҳаллалар балансига ўтказилди.

Шунингдек, 85 та маҳаллани ўз балансидаги бино билан таъминлаш юзасидан вилоят ҳокимлигига кенгаш томонидан таклиф киритилди. Иш самарадорлигини ошириш мақсадида 2015-2017 йилларда электрон ахборот алмашуви тизими жорий этилиб, Фонднинг туман ва шаҳар бўлинмаларида ўзаро ахборот алмашуш имконияти яшиланди.

«Маҳалла» хайрия жамоат фонди ҳудудий бўлинмалари томонидан намунали фуқаролар йиғинларини шакллантириш бўйича изчил ишлар олиб борилди. Натижада вилоятдаги 26 та фуқаролар йиғини намунали ҳолатга келтирилди.

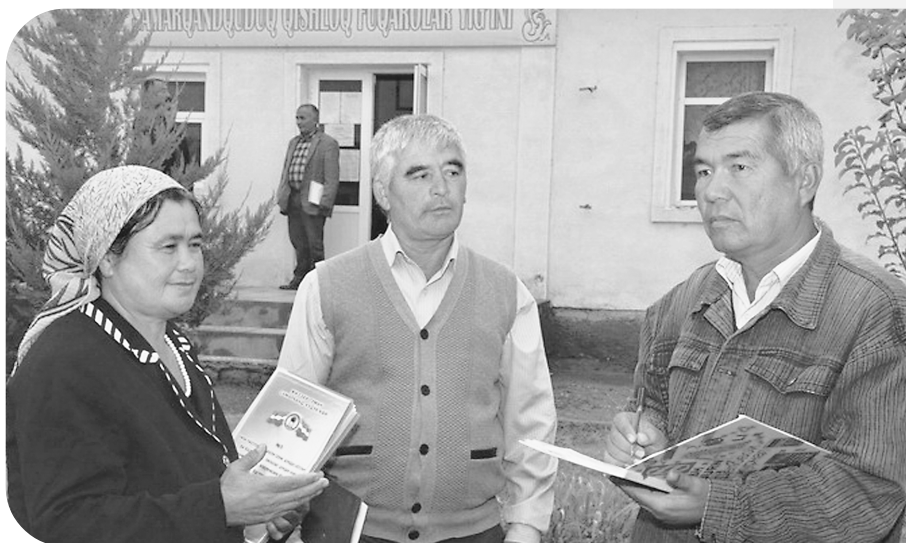
Табиийки, бирор соҳада муваффақиятга эришиш билим ва кўникмани доимий ошириб боришни талаб этади. Фуқаролар йиғинлари фаолиятини му-

вофиқлаштириш бўйича вилоят кенгаши ҳамда «Маҳалла» хайрия жамоат фонди туман бўлинмалари ҳамкорлигида ўтказилаётган семинарлар ҳам аynи шу мақсадларга хизмат қилаётир. Уларда фаолларга янги қабул қилинган қонун ҳужжатларининг мазмун-моҳияти мутахассислар томонидан тушунтирилмоқда. Фуқароларнинг ижтимоий фаоллигини юксалтиришда маҳалла институтининг аҳамияти ва ролини кучайтириш бўйича муҳим тавсиялар берилляпти.

Фуқаролар йиғинлари ҳузуридаги тадбиркорликни ривожлантиришга кўмаклашиш бўйича маслаҳат марказлари фаолиятини самарали ташкил этишда ҳам муайян натижаларга эришилди. Оилавий тадбиркорлик ва миллий хунармандчиликни ривожлантиришга кўмаклашиш мақсадида ўтган йили 287 та «Маслаҳат маркази» фаолияти йўлга қўйилди.

Фуқаролар йиғинлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича туман кенгашлари томонидан фуқаролар йиғинларига қонун ҳужжатларига қатъий риоя этиш, комиссиялар таркибида ваколатли давлат органлари вакиллари-нинг тўлақонли иштирокини таъминлаш бўйича аниқ мақсадли тадбирлар амалга оширилаётгани ижобий натижа бермоқда. Бундай ишларни 2016 йилда ҳам изчил давом эттирамиз. Шу тариқа фуқаролар йиғинлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича вилоят кенгаши билан ҳамкорликдаги фаолиятимизни янада кенгайтиришга эришамиз.

■ **Низомиддин ЁҚУБОВ,**
«Маҳалла» хайрия жамоат фонди Жиззах вилояти бўлими масъул котиби.

Манфаатлар мувозанатида муҳим мезон

«Навбаҳор» маҳалласи Хоразм вилоятидаги Питнак шаҳрида жойлашган. Йиғин аҳлининг фахрлиниб эътироф этишича, истиқлол боис бу ерда янги ҳаёт бошланди, юксалиш, тараққиёт бўй кўрсатди. Таъкидлаш жоизки, «GM Uzbekistan» кўшма корхонасининг «Хоразм Авто» заводи айнан шу ҳудудда жойлашган.

Воҳанинг юзлаб ёшлари юқори малакали техник жараёнларни бошқараётган ушбу завод иш бошлаганидан буён шаҳарга ташриф буюрадиган маҳаллий ва хорижий меҳмонлар сони ортди. Бу эса шаҳар аҳолиси масъулиятини кучайтириш билан бирга, қўшимча қулайликлар, турли йўналишда бизнес билан шуғулланиш имкониятини ҳам юзага келтирди.

Қисқа фурсатда ҳудудда кафе, ресторан, балиқхона, кемпинг хизматлари ҳажми ошди. Бунда, шубҳасиз, йиғин мутасаддиларининг маҳаллани оилавий бизнесни ривожлантириш марказига айлантириш борасидаги саъй-ҳаракатларининг ҳам ўрни катта. Шуниси муҳимки, аynи пайтда юқори даражада сервис хизматларини тақдим этаётган ушбу корхоналар маҳалла фаолларининг диққат марказида.

— Жамоатчилик назорати фуқаролик жамиятини барпо этишнинг муҳим шартларидан биридир, — дейди Питнак шаҳар «Навбаҳор» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Қудрат Шарипов. — Жамоатчилик назорати мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаёти учун янгилик эмас. Азалдан маҳаллалардаги маслаҳатлашувлар, оқсоқоллар кенгаши шаклида унга амал қилиб келинган. Аynи пайтда ҳам фуқаролар йиғинлари жамиятимиз ҳаётида фаол жамоатчилик назоратини олиб боришга, ҳаётбахш самаралар, юксалишлар ва қонун ўстуворлигини таъминлашга асос бўлаётир. Бизда ҳам шундай — йиғинимизнинг 9 нафар аъзодан иборат Жамоатчилик назорати ва истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича комиссияси Намунавий низом асосида ўз фаолият режасини шакллантириб олган. Аynи пайтда улар ҳудудимиздаги ҳар бир муассаса билан ҳамкорликда, ҳар бир истеъмолчининг манфаатлари ҳимояси йўлида, яна-да аниқроғи, ҳар бир масалада фаол иш юритишга тайёр.

Дарҳақиқат, ушбу комиссия раиси Бахтиёр Шерниёзовнинг таъкидлашича, яқинда Давлат санитария-эпидемиология назорати маркази туман бўлими ходимлари билан ҳамкорликда махсус рейд уюштирилди. Унда ҳудудда фаолият юритаётган кафе, ресторан, чойхона, тўйхоналарнинг санитария-гигиена талабларига жавоб бериши ўрганилди.

— Бундай тадбирларни тез-тез ўтказиб турамыз, — дейди комиссия раҳбари. — Шу боис бу галги рейдимизда жиддий камчиликлар кузатилмади. Қолаверса, тадбиркорларнинг ўзлари ҳам уларнинг хизмат кўрсатиш сифати шаҳримизга келаётган меҳмонларнинг, аҳолининг саломатлиги билан боғлиқ эканини англаб, масалага масъулият ва эътибор билан ёндашишга тайёр.

Конституциямиз ва қирқдан зиёд меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларда фуқаролик жамияти институтларининг атроф-муҳит-

ни ҳимоялаш, таълим, соғлиқни сақлаш, аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, фуқароларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларини ҳимоялаш каби соҳаларда жамоатчилик назоратини амалга ошириши кўзда тутилган. «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги қонун ҳам шулар жумласидан.

18 та кўп қаватли уй ҳамда 9 та коттежи ўз ичига олган «Навбаҳор» маҳалласида ушбу меъёрлар амалиётга муваффақиятли татбиқ этилаётир. Аввало, кўп қаватли уй йўлаклари, ертўла ва томлар, ён-атрофдаги майдончаларнинг ободлиги учун мазкур комиссия аъзолари елиб-югуришади. Улар ҳудуддаги талаб ва таклифларни пухта ўрганиб, хусусий уй-жой мулкдорлари ширкати фаолиятини йўлга қўйиш таклифини илгари суришди. Аynи пайтда намунавий асосда иш бошлаган,

Бектош Бобожонов раҳбарлик қилаётган ширкат қисқа фурсатда катта ҳажмдаги ободонлаштириш, таъмирлаш ишларини бажараётир: 10 та уйга совуқ сув насослари ўрнатилди, барча оқова сув қувурлари янгиланди, йўлаклар таъмирланди.

Жамоатчилик назорати инсон ҳуқуқи ва эркинликларининг ҳимояси, ихтиёрийлик, қонунийлик, самарадорлик, давлат органлари ва мансабдор шахслар билан ўзаро муносабатларда маънавий-ахлоқий қоида ва меъёрларга қатъий риоя этиш каби тамойилларни юзага чиқаради. Бундай меъёрлар эса ҳудудларда қонунларга итоаткорлик, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда кўл келади. «Навбаҳор»да мана, бир неча йилдири, бирорта ҳуқуқбузарлик ҳолатлари кузатилмади. Бу фаолларни қувонтирса-да, бир масала уларни сергак торттирарди: маҳалла ҳудудидан ўтувчи «Урганч — Тошкент» автомагистралида ҳаракат доимо гавжум, баъзида кўнгилсиз ҳолатлар ҳам рўй берарди. Йўловчи автомашиналар билан боғлиқ транспорт ҳодисаларида гарчи маҳалла аҳли азият чекмаган бўлса-да, йиғин фаоллари ишга жиддий қиришишди. Чунки навбаҳорлик мутасаддилар ҳудудда рўй бераётган ҳар қандай ҳодиса ўзларига бевосита тааллуқли, деб ҳисоблаб, тез орада трассадаги йўл белгилари, огоҳлантирувчи, тақиқловчи, ахборот-ишораларни ўрнатиш, таъмирлаш, бўяш ишларини бошлаб юборишди. Орадан ўтган, чамаси, икки-уч ой вақт оралиғида бирорта автотранспорт ҳодисаси кузатилмагани ана шундай саъй-ҳаракатлар самараси, албатта.

Қисқача айтганда, «Навбаҳор» маҳалласида фаол жамоатчилик назорати ўрнатилгани манфаатлар мувозанатини сақлаш, ободлик, фаровонлик ва қонун ўстуворлигига кўмаклашмоқда.

■ **Юлдуз ҲОЖИЕВА**
«Mahalla»

✓ ИХТИРОЧИ ЁШЛАР

< [1]

— Юртимизда биз, ёшлар учун кенг имкониятлар яратилган, — дейди ёш ихтирочи. — Мен ҳам ана шу шароитлардан унумли фойдаланишга, юрт тараққиёти, халқ фаровонлиги йўлида хизмат қиладиган қурилмалар яратишга интиляпман. Албатта, бу борада устозларим маслаҳати, кўмаги қўл келаётир. Аини кунда йирик корхоналарда ишлатиладиган электр энергияси ва табиий газни тежайдиган янги қурилма устида иш олиб борапман. Қувонарлиси, ушбу гоямни мутахассислар қўлаб-қувватлашаётир.

Тенгдошимиз коллеж ўқувчилари ўртасида ўтказиб келинаётган «Менинг бизнес гоям» танловида «Қўёш энергиясидан фойдаланган ҳолда кичик ҳажмли ускуналарни қувватлаш» бизнес лойиҳаси билан қатнашиб, банкдан 15 миллион сўм имтиёзли кредит олди. Эндиликда ёш ихтирочи ўз бизнесини йўлга қўйиб, техник ишланмасини амалиётга қўллаш ниятида.

Кристалл йод: янги макон, янги технология

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотларига кўра, дунёда икки миллиардга яқин аҳоли йод танқислигидан азият чекоқда. Бунинг натижасида эндемик бўқоқ, гипотиреоз, тиреотоксикоз, ақлий ва жисмоний орқада қолиш, кретинизм сингари касалликларнинг хавфи янада ортмоқда.

XX асрнинг охириги ўн

йилликларида олиб борилган чора-тадбирлар йод етишмовчилигини енгиш йўлида катта ижобий ўзгаришларга олиб келди. Бироқ йод танқислиги касалликлари дунёдаги кўплаб давлатларда ҳамон долзарблигича қолмоқда. Муаммони ҳал этишда аҳолининг йодланган тузга бўлган эҳтиёжини тўла қондириш орқали эришиш кўзда тутилган. Лекин йодга нисбатан кундалик эҳтиёж ёшга, физиологик ҳолатга (ҳомилдорлик, эмизиги), атроф-муҳитнинг таъсирига боғлиқ. Йод етишмаслиги оқибатида қалқонсимон без касаллиги пайдо бўлади. Қалқонсимон без касаллигининг ривожланиш хавфи эса кўпроқ болаларда, ўсмирлар, туғуруқ ёшидаги, ҳомилдор ва эмизикли аёлларда юқори бўлади.

Ёш тадқиқотчи Азиза Холбоева ана шундай муаммоларнинг олдини олиш мақсадида хлорсиз усулда озон ёрдамида қўёш нури таъсирида кристалл йод олиш ва уни қалқонсимон без касаллигида ишлатиш технологиясини ишлаб чиқиш гоясини илгари сурмоқда.

— Тадқиқотимда кўзда тутилган асосий мақсадлар: йод танқислиги касалликларининг олдини олиш ва даволаш; касалликлар тарқалганлиги ва касалланиш даражаси динамикасини ўрганиш; йод ишлаб чиқаришда чет эл тажрибаларини ўзлаштириш; маҳаллий хомашёлар ёрдамида экологик тоза йод олиш технологиясини ишлаб чиқиш ҳамда амалиётга татбиқ этишдан иборат, — дейди Термиз

давлат университети магистранти Азиза Холбоева. — Илмий раҳбарим, кимё фанлари доктори, профессор Ҳайит Тўраев билан Сурхондарё вилоятининг Какайди, Ховдак ва Учқизил сув ҳавзаларидаги сувлар таркибида йод борлигини аниқладик. Агар йод олишни саноат миқёсида ҳисобга оладиган бўлсак, Какайди сув ҳавзасидан йилига 2,5 тонна, Ховдак сув ҳавзасидан икки тонна етти юз килограмми, Учқизил сув ҳавзасидан эса 1,5 тоннагача йод олишимиз мумкин. Саноатда кристалл йод йодидларга хлор таъсир эттириб олинади. Лекин йод олишда ишлатиладиган хлор атроф-муҳитни заҳарлайди. Агар йод олишда хлор ўрнига озондан фойдалансак, йод билан бирга калий ишқорини ҳам олишимиз мумкин.

Ёш тадқиқотчининг айтишича, хлорсиз усулда йод олиш учун сув таркибидаги йодидлар анионит ёрдамида концентрланади. Сўнг йодидлар концентрати бўлган реакторга озон юборилади. Реакция натижасида ажралган кислород яна озонатор қурилмасига қайта юборилади. Натижада ҳосил бўлган кристалл йод филтрланади ва ажралиб олинади. Сув таркибидаги бромид ионларининг анионитга ютилишининг олдини олиш учун элементар бромга тўйинтирилган анионит ишлатилади.

ИҚТИДОР ЭГАЛАРИ — ИСТИҚБОЛ МЕВАЛАРИ

— Лойиҳада сарфланадиган электр энергиялар эса қуёш батареясидан олинади, — дейди ёш олим. — Тадқиқот ишимда биринчи марта йод ишлаб чиқаришда йодид концентратини оксидлаш учун озондан фойдаланиш тақлифи билдирилмоқда. Таклиф этилаётган усул воситасида йод ишлаб чиқариш йўлга қўйилса, экологик тоза, иқтисодий жиҳатдан ҳам анча самарадор йод ишлаб чиқарилади. Муҳими, аҳоли ўртасидаги йод танқислиги натижасида учрайдиган касалликларнинг олди олинади. Шунингдек, республикамиздаги йод ва уни сақловчи маҳсулотлар, дори воситаларига бўлган эҳтиёж тўлиқ қондирилиб, ҳатто экспорт қилиш имкониятига эга бўламиз.

Тенгдошимиз таклиф этаётган усул бўйича дастлабки илмий-тадқиқот иш-

ларини олиб бориб, вилоятдаги Какайди, Ховдак ва Учқизил сув ҳавзаларидаги сувлардан олинган намуналар таркибини лабораторияда ўрганди. Натижада йодидларни концентратлаш йод концентратлардан озон ёрдамида йод олишнинг лаборатория моделини ишлаб чиқди.

Маълумотларга кўра, бугунги кунда мамлакатимизда йод моддасига бўлган талаб 16 тоннани ташкил этар экан. Агар Азиза Холбоевнинг илмий тадқиқоти амалиётга қўлланилса, ўн олти тонна йод моддасининг 60 фоизини Сурхондарё вилоятидаги захиралар ҳисобидан қоплаш мумкин. Шунингдек, мазкур манбалардан йилига саноатбоп 180 тоннагача бром моддаси олиш имконияти мавжуд.

Ёш тадқиқотчининг мазкур лойиҳаси орқали кристалл йод ишлаб чиқариш

учун уч юз миллион сўм маблағ зарур. Агар ушбу маблағ эвазига зарур технология ўрнатилиб, ишлаб чиқариш йўлга қўйилса, йиллик соф фойда 512,6 миллион сўм бўлиши кутилмоқда. Демак, харажатлар бир йилда ортиги билан қопланади. Бундан кўриниб турибдики, лойиҳа ниҳоятда долзарб.

Ёш тадқиқотчи кўплаб республика ва халқаро илмий конференцияларда қатнашиб келмоқда. У 2014-2015 ўқув йилида Мирзо Улуғбек давлат стипендиясига, ўтган йил якунида «Ўзбекистон белгиси» кўкрак нишонига сазовор бўлди.

Дарҳақиқат, бундай иқтидор эгалари буюк аждоқларимизнинг умидли авлодларидир.

■ **Рустам ЮСУПОВ**
«Mahalla»

✓ ТЎГАРАК — КАСБГА КЎМАК

Жияним тўқиган нимчани кўриб ҳавасим келди. Унинг меҳнатини мақтаб, бу кимга деб сўрагандим, у укаси Ботир учун тўқиганини айтди. Жияним опасининг бу совғасидан хурсанд бўлиб, нимчани кийиб олди. Бу воқеа сизу биз учун арзимас туюлар, лекин ёш қизалоқ учун катта ютуқ.

Бугун Нилуфарга ўхшаган ўқувчилар дарсдан бўш вақтларида маҳаллалар қошидаги турли тўғарақларда ўз қизиқишлари бўйича машғулотларга қатнашмоқда. Ёшларнинг бўш вақтини унумли ўтказиш, ҳунар эгаллашига кўмаклашиш мақсадида ташкил этилган тўғарақларда фарзандларимизнинг имкониятлари, иқтидори шаклланиб бораётир. Асосийси, ўқувчиларнинг пухта ҳунар эгаллашлари ва таълимнинг кейинги босқичини тўғри

танлашларига кўмаклашияпти. Бунга пойтахтимизнинг Чилонзор тумани «Тинчлик» маҳалласида яна бир бор амин бўлдик.

Маҳалла қошидаги «Тўқувчилик» тўғарагида ўнлаб ўқувчи қизлар Моҳинур Абдуллаевадан тўқувчилик сирларини ўрганишаётир. Қўл меҳнати жараёнини кузатиб, улардан бирини гап-

га солдик.

— Яқинда келган бўлсам-да, анча-мунча нарсани ўргандим, — дейди тўғарақ аъзоси Насиба. — Мана бу пайпоқни укамга тўқияпман. Бу ерга ҳафтасига икки кун келаман, бошқа кунлари эса мактабимиздаги инглиз тили ва стол тенниси тўғарақларига қатнайман. Келажакда ши-

фокор бўлмоқчиман. Лекин ҳаётда спорт ҳам, тил билиш, ҳунар ҳам керак. Ота-онам айтганидек, ҳар бир кундан унумли фойдаланишга ҳаракат қилияпман.

Бу ердаги бири биридан бежирим тўқилган кийимларни кўриб тўғарақ ўз мақсадига эришаётир, дейиш мумкин. Тўғарақдан бир олам таассуротлар билан чиққанимиздан кейин маслаҳатчи Маъмура Улуғхўжаева бизни маҳалла гузарига бошлади. Гузарда кекса авлод вакиллари билан ёшлар ақл гимнастикаси — шахмат-шашка ўйнаётир.

— Бўш вақтларимда маҳалла гузарига чиқиб, тенгдошларим, нуруний отахонлар билан шахмат ўйнаб тураман, — дейди Дилшод Тўрахўжаев. — Бу ерда шахматни яхши ўйнайдиган кексалар кўп. Улардан ўйин тактикасини ўрганаман. Нурунийларнинг айтишича, шахмат ўйинини яхши билган инсон ҳаётда қоқилмайди.

Ҳа, маҳалладаги ҳар бир юмуш кексалар маслаҳати билан амалга оширилади. Худуддаги фаоллар

таълим муассасалари раҳбарияти билан маслаҳатлашиб, фан, спорт тўғарақларини ташкил этишди.

— Аини пайтда йиғиндаги ўттиз нафардан зиёд ўғил-қиз 200-, 202-, 217-умумтаълим мактабларидаги инглиз, рус тиллари, бичиш-тикиш, компьютер саводхонлиги, стол тенниси, кураш, баскетбол, футбол каби ўнлаб тўғарақларга қатнашаётир, — дейди Маъмура Улуғхўжаева. — Бундай тўғарақлар фаолиятдан нафақат ўқувчилар, балки отоналар ҳам мамнун. Чўнқи тўғарақлар ўқувчиларнинг касб танлашида кўмакчи бўлади.

Қайтар чоғимиз футбол бўйича ноғиронлар ўртасида жаҳон чемпиони бўлган миллий терма жамоамиз аъзоси Абдурахмон Фотиҳхўжаев бошчилигидаги бир гуруҳ ёшларнинг футбол ўйинини кузатиб, бу ҳудудда ҳеч ким бўш ўтирмаслигига яна бир бор амин бўлдик.

■ **Муҳаммадсодиқ ТЎРАЕВ**
«Mahalla»

Ҳар бир кун унумли ўтгани маъқул

Ижтимоий тармоқ — хатарли қармоқ

Бугунги иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий тараққиётни, мамлакатлар ва халқлар ўртасида ахборот алмашувини интернет тармоғи тезлаштирди. Шу жиҳатдан, юртимизда мазкур тизимдан фойдаланишни кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Натижада ахборот олиш, алмашиш ва тарқатишда энг илғор востита — интернет жадал суръатлар билан ҳаётимизнинг барча жабҳаларига кириб келди.

Бироқ ҳар бир ижтимоий ҳодисанинг ижобий ва салбий томонлари борки, бундан тармоқ ҳам мустасно эмас.

Фойдаси кўпми, зарари?

Интернет тизими халқимиз учун мутлақо бегона мафкура ва дунёқарашни ёшларимиз қалби ва онгига сингдириши мумкинлиги билан хатарлидир. Маълумотларга қараганда, тармоқда тахминан 7 мингдан ортиқ диний экстремистик мазмундаги сайтлар мавжуд. Биргина шу мисол инсон онги ва қалбини забт этишга қаратилган таҳдидлар кучайиб бораётган бугунги таҳликали замонда интернетнинг осуда ҳаётимизга раҳна солиш эҳтиمولини руй-рост кўрсатиб турибди.

— Интернет-кафелар, бир томондан, маълумот олишни тезлаштиради, иккинчи томондан, ёшлар онгига салбий таъсир ўтказишга, уларнинг маънавиятига, ахлоқига зиён етишига, зарарли ғоялар таъсирига тушиб қолишига сабаб бўлиши мумкин, — дейди Ургут тумани «Гулистон» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Асатилла Ражабов. — Бундай ҳолат кузатилмаслиги учун «Оила — маҳалла — таълим муассасаси» ҳамкорлигини янада мустаҳкамлаш, ҳар хил компьютер ўйинлари, ғоявий бузуқ сайтлар ёшларнинг онгини чалғитишини аниқ мисолларда тушунтириб бориш зарур. Яъни ёшларимизда ўзига хос ахборот иммунитетини — оқни қорадан ажратиш кўникмасини шакллантириш лозим.

Зотан, бугун узоқни кўзлаб олиб борилаётган

изчил сиёсат натижасида ўз олдимизга эзгу мақсадлар қўйиб, тинч-осойишта ҳаёт кечирмоқдамиз. Ахборот хуружларига муносиб жавоб бериш, маънавий жиҳатдан етук баркамол авлодни тарбиялашга бугун кечагидан, эртага бугунгидан-да жиддий эътибор қаратишимизни замоннинг ўзи тақозо этаётир.

Интернет-кафеми ёки...

Таҳдидларга кўра, интернет хизматидан аксарият ҳолларда ёшлар фойдаланмоқда. Тўғри, уларнинг кўпчилиги узоқ-яқиндаги дўстлари билан он-лайн суҳбат қуради. Тизимдаги ахборот ресурсларидан фойдаланиб, олаётган сабоқларини мустаҳкамлайди.

— Компьютер технологиялари, хусусан, интернетдан унумли фойдаланиш дарсларни пухта ўзлаштиришга кўмаклашади, — дейди Самарқанд давлат университети қошидаги 1- академик лицейи ўқувчиси Исмоил Жамолов. — Чунки зарур маълумотларни тармоқдан излаб топиш жуда осон. Шахсан ўзим машғулотлардан кейин ҳам интернет-кафеларда тез-тез тармоқдан фойдаланиб тураман. Аммо уларда айрим тенгдошларимнинг вақтини бекорчи, беҳуда ишларга сарфлаётгани ачинарли ҳол.

Демак, компьютер технологияларидан тўғри фойдаланишга ёшликдан ўргатиш, уларда аниқ мақсад сари интилиш кўникмасини шакллантириш муҳим аҳамиятга эга. Аксинча бўлганда эса қидирилаётган маълумотлар базаси, маълумотлар манбаи ва бошқа қулайликлар туғдириши зарур

бўлган глобал тармоққа уланган кафелар аҳоли, айтиқса, ёш авлод тафаккурида бузғунчи ғояларни шакллантирадиган «ўчоқ»қа айланиб қолиши шубҳасиз.

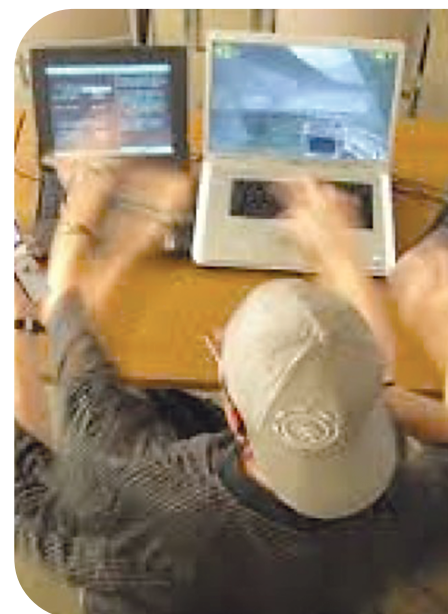
Рақамлар ва самара

— Ёшларни глобал тармоқнинг хатарли қармоғига тушиб қолишининг олдини олиш ота-оналар, ўқитувчилар ва маҳалла фаоллари зиммасига улкан масъулият юкламоқда, — дейди «Маҳалла» хайрия жамоат фонди Самарқанд вилояти бўлими етакчи мутахассиси Холбек Элибоев. — Албатта, таълим муассасалари замонавий компьютерлар билан жиҳозланиш баробарида, миллий сайтларга улашиб, ахборот-ресурс марказлари электрон дарсликлар билан бойитилаётгани бу борада муҳим аҳамият касб этмоқда. Бир қарашда «Оила — маҳалла — таълим муассасаси» ҳамкорлигини талаб даражасида йўлга қўйишнинг ўзиёқ етарлидек. Аммо гап эртанги кунимиз, ҳаётимиз барқарорлиги ҳақида кетар экан, бу билан чекланиб бўлмайди. Негаки, вилоятда бундан икки йил аввал, яъни 2014 йилнинг бошидаёқ мобил алоқа воситалари фойдаланувчилари сони 1 миллион 600 дан кўпроқни, интернет тизимидан фойдаланувчилар эса 1000 нафар аҳолига нисбатан 300,5 тани ташкил қилган. Шунингдек, ўтган йили Тайлоқ туманининг Сочак қишлоқ станциясига, Пайариқ туманидаги Имом Бухорий мажмуасига ва бошқа объектларга оптик толали кабель ётқизибли, юқори тезликдаги интернет хизматлари йўлга қўйилди.

Буларнинг бари ҳудудда алоқа ва ахборотлаштириш сифати ҳамда салмоғи кун сайин ортиб бораётганини кўрсатади. Ўз навбатида, зиммамиздаги масъулият ва олдимиздаги вазифалар кўлами ҳам кенгайиб бораётганини англатади. Шу жиҳатдан, интернет-кафелар ходимларига турли беҳаё сайтлар ва зўравонликни тарғиб қилувчи ўйинларнинг ёшлар онгу тафаккурига салбий таъсирини тушунтириш юзасидан тегишли тавсиялар берилмоқда. Белгиланган жадвал асосида улар фаолияти устидан жамоатчилик назорати ўрнатилган.

■ Ёқубжон МАРҚАЕВ «Маҳалла»

Бугун «оммавий маданият» кўринишидаги маънавий таҳдидлар турли кўринишда ёшлар маънавиятига хавф солмоқда. Модомики, глобллашув жараёни чуқурлашаётган, инсон онгини турли кучлар томонидан эгаллашга интилиш кучаяётган айни пайтда ёш авлодни ижтимоий тармоқлардаги салбий ахборотлар таъсиридан асраш гоёта муҳим вазифалардандир. Айтиқса, интернетдаги ахлоқсизликни тарғиб этувчи турли сайтлар, жангари фильмлар фарзандларимизни ўз домига тортаётгани ачинарли ҳолат.

Виртуал ўйинлар ортидаги аянчли қисмат

Болалар қизиқиб ўйнайдиган GTA ўйинининг мақсади ёшлар ўртасида зўравонлик ва зулмни, таҳқирлаш ва адоватни ёйишдир. Ўйинда автоулов ҳайдовчисининг йўли тўсилиб, унинг машинаси тортиб олинади. Жиноят жойидан қочишга уринган зўравон йўлида учраган барча уловларни уриб ўтиб кетаверади. Бундай ўйинлар болани тартибсиз, худбин ва адоватли бўлиб улғайишига замин яратади.

Ҳозир уйда, таълим муассасасида ва ҳатто иш жойида ҳам компьютер ўйинларига муккасидан кетган, теварак-атрофда кечаётган ўзгаришларга бефарқ — одамови кишилар кўпайиб бормоқда. Виртуал олам ажойиботларини ҳақиқий ҳаётнинг қувончу ташвишларидан устун деб билиш алаоқибат шахсининг инсонийлик қиёфаси йўқотилишига олиб келади.

Интернет ва компьютер ўйинлари асирга айланган бола миллий маънавиятимиздан, қадрият ва урф-одатларимиздан мосуво бўлади. Айтайлик, ўйиннинг бир бурчагига кириб олиб қўлидаги мобил телефон ёки компьютерда «балл» йиғишга киришган бола реал ҳаётдан узилиб қолади. Ўйинлар завқини туйётган бола учун бундай «севишли» машғулотдан бошқа барча нарсаси аста-секин аҳамиятсиз бўлиб бораверади.

Мутахассисларнинг фикрича, виртуал олам таъсирига тушиб қолган болаларда руҳий зўриқиш кучаяр экан. Ҳамма нарсани тезда эсидан чиқариб, жамиятга, умуман, яқинларига ҳам терс ва қўпол муомала қила бошлайди. Унда дангасалик ортиб, кўриш қобилияти пасайиб кетади, дарсларни ўзлаштириш сусаяди.

Камҳаракатлилик оқибатида боланинг умуртқа поғонаси ва мушаклари рисоладагидек ривожланмайди. Тез толиқиш, серзардалик ва ғазабланиш кузатилади, иммунитет тушиб кетади. Юрак-қон томир тизимининг фаолияти бузилади, бўйиннинг зўриқиши сабабли миёда қон яхши айланмайди, кислородга бўлган эҳтиёж керагича қондирилмайди. Бу эса бош оғриғи, тарқоқ фикрлилик, қарахтлик ва бошқа нохуш ҳолатларга олиб келиши мумкин. Агар буларнинг олди олинмаса, бола эсдан оғиши ёки ўз жонига қасд қилиши ҳам ҳеч гап эмас.

Оммавий ахборот воситалари орқали компьютер ўйинларига берилиш оқибатида кўплаб кўнгилсиз ҳодисалар

келиб чиқаётганига барчамиз гувоҳмиз. Мисол учун, Россиянинг Екатеринбург шаҳридаги ўйинхоналардан бирида 12 соат компьютерда ўйин ўйнаган мактаб ўқувчиси шифохонага хушсиз ҳолда келтирилди ва оламдан ўтди. Шифокорларнинг фикрича, бу фожиага боланинг виртуал махлуқлар билан «жанг қилиш»га ҳаддан ортиқ даражада берилиб кетгани сабаб бўлган.

Ўйинларнинг аксарияти одамлар ёки ҳайвонларни шафқатсизларча ўлдириб, қон тўкиш саҳналари асосига қурилган. Бундай аянчли лавҳалар нафақат ёшларнинг, ҳатто катталарнинг онгига ҳам кучли салбий таъсир кўрсатади. «GTA», «Снайпер» ва «Қотил» каби ўйинларга берилганларнинг баъзилари кейинчалик ҳақиқий қотилга айланишлари мумкин.

Бунга америкалик Шон Вилли исмли 21 ёшли йигитнинг ўзини-ўзи пешонасидан отиб ўлдиргани бир мисол. Аниқланишича, у «EverQuest» номли компьютер ўйинига муккасидан кетган экан. У ўша ўйинда ютқазиб, йиққан баллари ва мукофотларидан ажралганига чида-ёлмай, ўз жонига қасд қилган.

Шунингдек, Буюк Британияда 17 ёшли Уоррен Леблан 14 ёшли Стефан Пакирнинг жонига қасд қилди. Суд жараёнида айбланувчи «Manhunt» компьютер ўйини таъсирига тушиб қолганини айтади.

Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

Шайтон одам боласини йўлдан уриш, хароб этиш учун уни гуноҳ қилишга мажбурламайди. Балки гуноҳни унинг кўнглига, кўзига чиройли қилиб кўрсатади, холос. Ғоявий урушлар ҳам иблисининг ана шундай хийласига асосланган.

Анас ибн Молик (р.а.) ривоят қилган ҳадиси шарифда шундай дейилади: «Расулulloҳ (с.а.в.) ерга бир тўғри чизик чиздилар ва: «Бу Аллоҳнинг йўлидир», дедилар. Сўнг унинг ўнг ва чап тарафига бир нечта чизик чиздилар ва: «Бу уларнинг бошида шайтон туриб, унга чақирадиган йўлардир», дедилар».

Ушбу ҳадисдан кўриниб турибдики, шайтоннинг йўллари кўп. У ўз йўлига инсонларни ҳар хил хийлалар билан чақиради. Бири бўлмаса бошқасига тушиб қолиш мумкин. Шу боис ҳар доим сергак ва ҳушёр яшаш керак.

■ Азамат УСМОНОВ, Касби туманидаги «Фазли» жоме масжиди имом-хатиби.

Шарқ дурдонаси

Самарқанд — кўҳна ва бетакрор, қадимий ва навқирон шаҳар. Мусаффо осмони, шифобахш ҳавосию унумдор тупроғи, мазали нонлари билан барчани ҳайратга солган мўъжизакор маскан. Ундаги муқаддас қадамжою тарихий обидалар неча-неча асрларга тенгдош.

Юртбошимиз таъбири билан айтганда, Самарқанд тупроғининг ҳар бир заррасида улғу бир хикмат бор, ҳар бир кўчаси ва хиёбониди салобат, файзу тароват бор. Бу қадимий ва ҳамиша навқирон шаҳарнинг ҳар бир гиштида бунёдкор халқимизнинг буюк истёдоди ва маҳорати, боқий қадриятлари мужассам.

Дарҳақиқат, бугун биз ҳикоя қилмоқчи бўлган, шаҳарнинг жануби-шарқий қисмида жойлашган Гўри Амир мақбараси ҳам айни шу истёдод ва маҳорат намунасидир. Мазкур иншоот ҳанузгача жаҳонга машҳур ва Марказий Осиё меъморчилигининг ноёб дурдонаси сифатида эътироф этиб келинади. Мақбара қурилиши 1403 йил — соҳибқирон Амир Темурнинг вориси Мухаммад Султоннинг вафоти муносабати билан ўзи қурдирган ансамбль қошида бошланган. Қурилиш ишлари Мирзо Улғубек даврида тугалланган ҳамда Амир Темур ва темурийлар хилхонасига айлантирилган. Мақбара ҳашаматли саккиз қиррали асос устига қурилган. Истиқлол йилларида ушбу ин-

шоот реставрация қилиниб, ҳовли атрофидаги мажмуа қисмлари қайта тикланди.

Мақбара узокдан кумушсимон ҳаворангга ўхшаб кўринади. Бинога яқинлашган сари гумбазнинг саккизоёқли қисмида ҳаворанг ҳандасавий шакллар ва гумбазни ушлаб турадиган айланмаси йирик ҳарфлар билан бир тартибда битилган ёзувлар кўрина бошлайди. Бинога янада яқинроқ борилса, унинг архитектураси нақадар усталик билан ишлангани ҳайратингизни оширади. Айниқса, дарчалар тепасига ўрнатилган ажойиб қошинлар, мақбара пойдевор қисмида мармардан ишланган нафис нақшлар киши эътиборини тортмай қўймайди. Бино қурилишида мақбара гумбазига алоҳида аҳамият қаратилган. Гумбаз остки қисмининг айланаси 15 метр, баландлиги 12,5 метр бўлса-да, оғирлиги сезилмайди. Чунки 64 қовурғадан иборат гумбазнинг вазни ажойиб ишланган шарафа орқали мустаҳкам асос айланмага тушган.

Зиёрат мақсадида келганлар соат йўналиши бўй-

лаб мажмуанинг барча қисмлари билан танишгач, бионинг кириш дарвозаси рўпарасидаги пештоқдан темурийлар мақбарасига — Гўри Амирга ўтишади. Келинг, пештоқ жозибасига бир назар ташлайлик. Пештоқ моҳирлик билан ишланган, турли-туман қошинлари девор фонида яққол кўриниб туради. Қошинлар орасига бинони бунёд қилган уста Мухаммад бин Махмуд Исфажонийнинг номи жимжамдор ҳарфлар билан ёзилган. Гиштин устунлар безагида эса «гириҳ» деб аталувчи нақшларда ишланган нафис композиция асосий ўринни эгаллайди. Равоқли, кунгура деворлари тўқ яшил рангда гулдор гилам шаклида безатилиб, фонида чирмашиб гуллаб турган ўсимликларнинг сурати тўқширилган.

Ичкарига кираверишда галерея бор. Унинг оқ деворига солинган яшил нақшлар ҳаворангдаги олти қиррали шакллар билан жуда мос тушган. Ҳа, иншоотни безашда меъморларнинг маҳаллий анъаналар уйғунлигида юксак санъат ва маҳоратларини ишга солганини кўриш мумкин. Тоқчалардаги мўъжаз қуббалар майда аркалар шаклида бир-бирига турли бурчаклар билан туташган муқарнасларга ҳамроҳланган. Ниҳоят галереядан ўтиб, Темурийлар мақбарасига кирилади. У кенг ва

баланд зал бўлиб, тўртала деворида ҳам ҳаворангли тахмонга кўзингиз тушади. Мақбара ичи архитектураси жуда аниқ режалаштирилган. Кенг белбоғ шаклида ёзилган арабча хатлар изора, деворлар, ички ва ташқи гумбазнинг таянчи бўлган равоқли конструкциялар қисмини ажратиб туради. Мақбара ғоятда нафис безатилган. Деворнинг пастки қисмида кўчма шрифтида оникс тошдан ишланган изора ва унинг зарҳал чоклари эътиборни тортади. Унинг устига ишланган ранг-баранг жимжималар гўё зар аралаштириб тўшалган гиламни эслатади. Деворга ишланган беш юлдуз шакл-

лар эса ислом динидаги беш фарзани англатади. Уларнинг атрофига араб тилида пайғамбаримизнинг табарруқ исмлари ёзилган ва Қуръондан оятлар келтирилган. Гумбаз ичи, кунчак яруслари турли шаклларда бир неча қават ипак қоғоздан бўрттириб ишланган нақшлар билан безатилган, уларга зарҳал берилган ва майда гуллар солиб нақшланган. Шунингдек, мақбарага ёруғлик тушиши учун рангдор ойналардан иборат панжарали дарчалар ўрнатилган. Улардан тўшаётган қуёш нурларидан мақбара ичи товланиб туради.

Мақбаранинг ўртасида ўрнатилган сағаналар усти-

га Темурийларга бағишланган ёзувлар битилган. Соҳибқироннинг қабри устида тўқ яшил рангли нефрит тоши бор.

Дарвоқе, мақбара Амир Темур кўрсатмасига биноан, икки қаватли қилиб қурилган. Биринчи қаватида зиёратгоҳ, пастки қисмида эса даҳмалар жойлашган. Сағаналар юқори қаватда қандай бўлса, пастки қаватда ҳам худди шундай тартибда ўрнатилган.

■ **Зухра МУРОДОВА,**
Самарқанд вилояти
Оқдарё туманидаги
40-умумтаълим
мактабининг тарих
фани ўқитувчиси.

✓ ХУНАРДАН УНАР

Аъзам ака устахонада ёғочга ишлов беряпти. Ўғли Авазбек унинг ёнида ўралашгани ўралашган. Уста унга кичик ёғоч бўлагини бериб, рандалашни ўргатди. 13 яшар боланинг бу ишни қунт билан бажараётганини кўрган Аъзам ака ўғлига мебелсозлик ҳунарини ўргата бошлади.

Сайқал топаётган сандиқлар

Кейинчалик эса Тошкент давлат юридик коллежида таълим олган йигитчани қайси соҳани давом эттириш масаласи ўйланганди. Ота-касб — хунармандчиликка бўлган муҳаббати устун келиб, сандиқсоз сифатида иш бошлади...

Авазбек пойтахтимизнинг Учтепа туманидаги «Кўксарой» маҳалласидан. Салкам тўққиз йилдирки, юзлаб сандиқлар ясаб, халқимиз хонадонини безади. Айни пайтда «Хунарманд» уюшмаси аъзоси сифатида хорижликларга ҳам ўз сандиқларини сотаяпти.

— Сандиқсозлик қадимдан ривожланган соҳа бўлиб, ҳозирга қадар ўз мавқеини йўқотмаган, — дейди уста Авазбек Икромов. — Бу соҳани ўрганиб юрган кезларим, асосан, ёғочли, устига ингичка тунукадан нақш, шакллар туширилган сандиқлар ясаларди. Бундай сандиқлар мустаҳкам, бежирим бўлса-да, оғирлиги, мих ва тунука бўлақларининг ўткирлиги болалар учун хавф туғдирарди. Шу боис сўнгги йилларда ёғочли сандиқлар тайёрлаш ўрфга кирди. Уларнинг хонадонимиздаги

замонавий мебелларга ҳам шакли, ранги ва нақшлари билан мослиги қувонарли.

Дарҳақиқат, қизларимиз сарпосини бежирим сандиқларсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Қаҳрамонимиз ясаган сандиқлар чиройли, қулай ва мустаҳкамлиги билан нафақат пойтахтимиз, балки юртимиз бозорларида ҳам машҳур. Уста замонавий сандиқларнинг миллий дидга мос бўлишига алоҳида аҳамият қаратади. Қолипларни тайёрлаш жараёнида қадимий анъаналар, нақшлардан фойдаланади.

Эндигина 27 ёшга тўлган ишбилармон аллақачон якка тартибдаги тадбиркор сифатида ном қозонган. Уста ўтган йили 6 миллион сўмлик янги дастгоҳлар харид қилиб маҳсулот ҳажмини оширишга эришди. Айни пайтда икки нафар шогирди ёрдамида бир ҳафтада 3-4 тагача сандиқ тайёрляпти.

Авазбек Икромов, шунингдек, маҳалла ёшларининг бўш вақтларида хунар ўрганишига ҳам муносиб ҳисса қўшмоқда. Жумладан, 15 нафардан зиёд

шогирдининг хунарни бўлишига кўмаклашди. Ойбек Мирхўжаев, Маъруфжон Картаев сингари шогирдлари ҳозирда уста сифатида мустақил фаолият юритишяпти.

— Сандиқлар устига, асосан, тахмон терилади, — дейди уста. — Бу эса уй бекаларининг сандиқ ичидаги нарсаларни олишида бироз қийинчилик туғдирарди. Эндиликда сандиқнинг устига эмас, ташқи томонга очилган хиллари ҳам бор.

Ота-боболаримиз, момоларимиз турмуш тарзининг муҳим қисми бўлган бундай хунармандчилик турлари бугун янада сайқал топаётгани қувонарли. Уста-хунармандларимиз кулолчилик, ёғоч ва ганч ўймакорлиги, каштачилик, заргарлик, сандиқсозлик, бешикчилик, сополчилик намуналари билан жаҳон кўргазмаларида иштирок этаётгани эса барчамизни ғурурлантириши тайин.

■ **Моҳичехра**
ЛАТИПОВА
«Mahalla»

Грипп безовта қиялптимми?.. унда тавсияларимизга амал қилинг!

Қиш мавсуми бошланиши билан тумов, грипп, шамоллаш кўпаяди. Энг муҳими, енгил шамоллаш аломатлари билан гриппни фарқлай билиш керак. Масалан, енгил шамоллаш йўтал, томоқ оғриғи, овоз ва бурун битиши билан кечса, гриппда бунга қўшимча равишда тана ҳарорати 38-40 даражагача кўтарилиб, безгак, эт увишиши, кўп терлаш, уйқучанлик, мушакларда оғриқ юз беради.

Грипп ўткир ва тез юқадиган касаллик бўлиб, уни жуда майда, кўзга кўринмайдиган, ҳатто филтрдан ҳам ўтиб кетадиган вируслар келтириб чиқаради. Касаллик келтириб чиқарадиган бу вирусларнинг А, В, С турлари маълум. Хасталикнинг асосий манбаи грипп билан оғриган бемор ёки вирус ташувчилар ҳисобланади.

Хасталик ҳаво-томчи йўли билан ўтади. Бемор йўталганда, аксирганда, гап-лашганда сўлак томчилари билан ҳавога кўплаб грипп вирусларини ажратади. Вируслар ҳавода уч соат сақланиб туради. Шу боис соғлом одамлар грипп вируси бор ҳаводан нафас олиши натижасида касалликни юқтириши мумкин. Кўпроқ эмизикли, боғча ва мактаб ёшидаги болалар, қариялар ҳамда витамин етишмовчилигидан азият чекадиганлар грипп инфекциясини юқтиришга мойил бўладилар.

Одатда грипп вируси 3-5 кунда ўз кучини йўқотади. Аммо ҳамиша ҳам бундай бўлавермаслиги мумкин. Гап шундаки, ҳар бир организмнинг иммун тизими турлича. Агар у кучсиз бўлса, вирусли инфекция ортдан бактерияли инфекция ҳам юзага чиқади. Бу юқори нафас йўллари шиллиқ пардаси яллиғланиши (яъни бронхит), цистит (қовуқ яллиғланиши), зотилжам, холецистит (ўт пуфаги яллиғланиши) каби хасталикларга сабаб бўлади. Гриппнинг бу сингари асоратлари узоқ даволанишни талаб этади. Айниқса, юрак, ўпка хасталиклари ва қандли диабетга чалинганларда даволаниш жараёни янада узоққа чўзилиши мумкин.

Хасталик вируси фаоллашадиган мавсумда кўпроқ

ҳамда ўқувчилар доқа ниқоб тутиб олишлари зарур. Ушбу касаллик кўп тарқалган пайтда грипп ва ўткир респиратор касалликлар билан хасталанган ходимларни ўқув ва тарбия муассасаларида

Грипп профилактикасида қуйидагиларга амал қилиш зарур:

- Салқин ҳавога мос кийиниш ва шу билан бирга терламаслик;
- бурун оқиши билан дарҳол гриппга қарши шифобахш дамламалар ичиш;
- кўпроқ жисмоний ҳаракатда бўлиш, яъни организмда қон айланиши ва моддалар алмашинуви-ни яхшилаш;
- стресс, асабийлашиш, депрессия каби ҳолатларнинг олдини олиш, чунки яхши кайфият иммун тизимини мустаҳкамловчи энг асосий омиллардан биридир;
- саримсоқни қирғичдан чиқариб, таббга кўра, туз билан аралаштириб нон билан ейиш керак. Бу нафас йўлларидаги микробларни йўқотади;
- наъматак, сут ёки мойчечак дамламасига асал қўшиб, иссиқроқ ҳолида уйқу олдида ичиш керак;
- лимон ва ёнғоқни қирғичдан чиқариб, асалга аралаштиргач, 2 қошиқдан 2 маҳал ейилса, организм дармондорилар ва иммунитетни мустаҳкамловчи микроэлементларга тўйинади;
- мойчечак 5 дақиқа қайнатиб, идишга солинади ва шу идишга бошни

ишлашлари тақиқланади. Ҳар куни эрталаб тана ҳароратини ўлчаб туриш керак.

Грипп профилактикасининг асосий усули иммунизациядир. Вакцина таркибидаги вирус организмда антителалар ишлаб чиқарили-шини таъминлаб, вирус билан зарарланган ҳужайралар кўпайишининг олдини олади. Вакцинацияни октябрь ойига мўлжаллаган маъқул. Чунки грипп эпидемияси ноябрдан март ойи ўртала-рига қадар тарқалади. Эм-лаш туфайли пайдо бўлган антителалар эса организмда олти ой яшайди. Шу боис гриппга қарши эрта эмла-ниш нотўғри.

эгиб, қалин сочиқ ёпиниб, 15 дақиқа иссиқ дамла-нинг буғидан нафас олиш керак, мойчечак нафас йўл-ларини дезинфекциялайди, шунингдек, бош оғриғи, то-моқ яллиғланишини даво-лайди, йўтални қолдиради, иммунитетни мустаҳкам-лайди;

— туз ва йод қўшилган иссиқ сувда оёқни ванна қилиш қон томирларидаги шамоллашни олади;

— хонага исирик тутатиш зарур. Чунки исирик-нинг шифобахш тутуни вирусларга қирон келти-ради;

— изғиринли кунларда соғлом одамлар ҳам бурун ичига ва унинг атрофига стерилланган ўсимлик мойи суртиб юрсалар, бурун шиллиқ қавати қуриб қол-майди, намланиб турган бурун шиллиқ қавати со-вуқ ҳавони яхшироқ ис-итиб, юқори нафас йўлла-рига ўтказиб беради; шил-лиқ қават ҳаводаги турли чанг-ғубор ва вирусларни ту-ни қолишда тўсиқ вази-фасини ўтайди;

— грипп билан оғриган беморлар томоғини жигар-ранг олма сиркаси (1 ста-кан қайнаган илиқ сувга бир ош қошиқ миқдориди со-либ) билан бир кунда 2-3 маҳал чайсалар бодомча безлари яллиғланиши(ан-гина)ни тўзатади.

■ **Маҳмуд ОЧИЛОВ,** Сирдарё вилояти Мирзаобод туманида-ги Нурафшон қишлоқ врачлик пункти мудир, олий тонфали шифокор.

ТУМАН БОЙЛИК

Ҳаво ҳарорати пасайиши би-лан турли хил касалликлар, ай-ниқса, грипп, тумов, томоқ оғ-риғи кўп учрай бошлайди.

Дардингизга бефарқ бўлманг!

Аксарият ҳолларда томоқдаги оғриқ ви-русли инфекциялар оқибатида юзага кела-ди, ҳаво-томчи йўли орқали юқади. Томоқ оғ-риғини даволашда турли препаратлар қўлла-нилади: шимадиган дорилар, спрейлар, ча-йиш учун суюқликлар... Томоқ оғриғи тана ҳа-роратини кўтарса оғриқ қолдирувчи, иситма туширувчи воситалардан фойдаланилади.

Томоқ оғриғида кўпинча ҳиқилдоқ усти ҳамда атрофидаги тўқималар яллиғланади. Бу эпиглоттит хасталик дейилади. Одатда бу аъзолардаги яллиғланиш туфайли нафас олиш йўллари беркилиб қолиши мумкин.

Ангина ўткир, умумий юқумли касаллик бўлиб, бунда ўткир яллиғланиш ҳалқумнинг у ёки бу муртак лимфаденоид тўқимасини зарарлайди. Танглай муртаклари ангиnasi кўп учрайди. Аини вақтда бошқа муртаклар яллиғланиш жараёни нисбатан кам кўзати-лади. Шу боис «ангина» деганда танглай мур-таклари ангиnasi тушунилади.

Ангинага қарши даволашда унинг ҳар хил асоратларга олиб келишини назарда тутиш ке-рак (ревматизм, носпецифик инфекцион по-лиартрит, нефрит ва бошқа). Бу касаллик тез-тез қайталаб, сурункали шаклга ўтиши мумкин.

Касалликнинг илк даврида ўринда ётиш мажбурийдир. Кейинчалик жисмоний ҳара-катлар қилмай уй ичида юрилади. Бу касал-ликни даволашда ҳам, асоратларининг ол-дини олишда ҳам муҳим чора ҳисобланади. Ангинага мойил болалар бемор олдига ки-ритилмайди. Касаллик оғир кечгандагина бе-мор касалхонага ётқизилади. Беморга суюқ, юмшоқ, сутли, сабзавотли овқатлар тавсия этилади, витаминлар тайинланади. Касаллик аломатлари йўқолгандан сўнг 2-3 кун ўтгач, ишлашга рухсат берилади. Бир неча кун эҳтиёткорлик важида муйайн тартибга риоя қилиш зарур. Беморнинг ишга лаёқатлили-к муддати ўрта ҳисобда 10-12 кун.

Уй шароитида антисептиклар эритмаси билан томоқни чайиш тавсия этилади. Кў-пинча иситадиган компресс қўйилади. Уму-мий даволашда антибактериал препаратлар бўйрилади.

Томоқдаги оғриқдан лор касалликлари бор беморлар кўп шикоят қилади. Улар, асосан, ўткир фарингит, ангина, ўткир аденоид, флег-моноз ларингит, ҳиқилдоқ жароҳати, юқори ҳиқилдоқ неврологияси, канцерофобия, бў-йин умуртқаларининг остеохондрози, сили каби касалликлар билан мурожаат этишади.

Касалликнинг олдини олиш учун, аввало, иссиқ кийиниб, совуқ таом, ичимликларни истемол қилмаслик зарур. Мабодо оғриқ сезилса, биринчи навбатда, лор шифокори-га учраган маъқул.

■ **Холида ШАЙХОВА,** Тошкент тиббиёт академияси лор касалликлари кафедраси профессори, тиббиёт фанлари доктори.

Суяк нега қийшаяди?

Маълумотларга қараганда, кейинги вақтларда болалар ўртасида рахит касаллиги нисбатан кўпайган. Унинг оқибатида суяк қийшайиши, сколиоз сингари хасталиклар келиб чиқиб, боланинг жисмоний ривожланишига салбий таъсир кўрсатади.

Фарзандларни соғлом ва баркамол этиб тарбиялашда ушбу касаллик ҳақида муайян маълумотга эга бўлиш тақозо этилади. Хўш, бу қандай касаллик? Уни келтириб чиқарадиган омиллар ва даволаш усуллари нималардан иборат? Ушбу саволлар юзасидан **олий тоифали шифокор Гулсара БЕРДИЕВА** билан суҳбатлашдик.

— **Фарзандлар — эр-тамин эгалари. Шундай экан, уларнинг саломатлигини кўз қорачигидек асрашга масъулмиз. Бу борада болалар соғлиғига салбий таъсир этувчи омиллар мавжуд. Шулардан бири — рахит касаллиги бўлиб, уни келтириб чиқарадиган сабабларга тўхталасангиз.**

— Фарзандимиз дунёга келганидан бошлаб унинг соғлиғи ҳақида қайғура-миз. Ўзимиздан соғлом зурриёда қолдиришни ният қиламиз. Лекин «жажжи фаришталар»нинг саломатлигига эътибор гўдакнинг

она қорнидалигидан бошланишини ҳамма ҳам билвермайди. Ёки билса-да, кўпчилик бу масалага беэтибор қарайди. Рахитнинг пайдо бўлишига кальций моддасининг етишмаслиги сабаб бўлади. Ҳомиладор аёлнинг турли касалликларни бошидан кечириши, камқонлик, тез-тез шамоллаш, буйрак касалликларига чалиниши болада витамин етишмаслигини келтириб чиқаради. Туғилажак зурриёда бу жараён давом этиб, суякларнинг мўртлашишига, қийшайишига сабаб бўлади. Жумладан, оёқ суякларининг ўзгариши ҳам айнан ушбу омиллар орқали рўй беради.

— **Суяк қийшайиши ҳақида тўлиқроқ маълумот берсангиз.**

Суяк қийшайишининг 3 та тури мавжуд. Булар «Х»-симон, «О»-симон ҳамда аралашган ҳолат. «Х» қиёфали қийшайишда оёқлар сиртига қараб бир-биридан узоқлашади. Яъни «Х» кў-

ринишида бўлади. «О» қиёфали касалликда эса суяклар ичкарига ўсади. Оёқ орасида овал шакл пайдо бўлади. Аралашган ҳолатда битта оёқнинг суяклари ичкарига қараб, иккинчиси сиртига қараб ўсади. Ҳар учала ҳолат ҳам бола саломатлигига хавф солиб, илк белгилариданоқ мутахассис қабулида бўлиш тавсия этилади.

— **Касалликнинг бундан ташқари аломатлари ҳам борми?**

— Рахит хасталигига чалинган болаларда тез-тез терлаш, тиришиш, уйқусида чўчиб уйғониш, сочларнинг тўкилиши, тишларнинг кеч чиқиши каби аломатлар кузатилади. Бундан тиббий кўрик хулосасисиз ҳам пайқаш мумкин.

Рахит суякларнинг мўртлашиши дегани. Шу боис касаллик аломатлари кузатилганда даволаш чоралари кўрилмаса оёқ, умуртқа поғонаси, тўш ва бош суяклари, ҳатто барча суяклар мўртлашиб нотўғри ўсиши мумкин. Оқибатда бу оғир ҳолатларни келтириб чиқаради.

— **Одатда фарзандининг атак-чечак қилиши кечиккандек ота-оналар бу ҳолатни касаллик аломати, деб ўйлаб хавотирланишади. Айтинг-чи, гўдакларнинг кечроқ «оёқ чиқариши» ҳам бирор касалликдан нишонами?**

— Йўқ, бундай ҳолатни касаллик аломатига йўйишга шошилмаслик керак. Болалар ривожланишига кўра турлича вақтларда қадам

ташлай бошлайди. Қолаверса, қиз болалар ўғил болаларга нисбатан эрта юра бошлайди. Лекин юриш вақти сифатида ўртача 1 ёшни кўрсатиш мумкин ва бу вақтга қадам болаларни юришга, қадам ташлашга мажбурлаш нотўғри. Зеро, бир ёшга тўлмаган гўдакларнинг суяги мўрт бўлади. Ортопедик касали бор болаларга эса 1,5-2 ёшгача юриш ҳамда юришга кўмаклашувчи арава-чачалар тавсия этилмайди. Соғлом болалар учун 9-11 ойлигидан бошлаб бундай арава-чачалардан фойдаланиш мумкин.

— **Болани бешикка белаш ҳам суяклар қийшайишига олиб келади, деган қараш мавжуд. Бу қанчалик асосли?**

— Соғлом болаларни бешикка белашнинг зарари йўқ. Зеро, бешик боланинг тинч ухлашини, суякларини текисда ўсишини таъминлайди. Бешикда узоқ вақт қолиб кетиш ҳам бола учун зарарли. Рахит хасталигига чалинган болаларни бешикка белаш тавсия этилмайди.

— **Болаларда суяк қийшайишининг олдини олишда нималарга эътибор бериш керак?**

— Биз касалликнинг олдини олиш мақсадида бир ойлигидан бошлаб болаларга витамин D³ беришни, тоза ва кўёшли ҳавода сайр қилишни тавсия эта-миз. Шунингдек, боланинг 6 ойгача она сuti билан

озикланишига жиддий эътибор қаратиш керак. Кейинчалик қўшимча озуклар бериш мумкин. Чунончи, тухум сариги, витаминларга бой бўтқалар, кефир, творог шулар жумласидан. Қолаверса, болани тез-тез чўмилтириш ҳам зарур.

— **Даво сифатида қандай муолажа усуллари бор? Қолаверса, уқалаш муолажаларини оналарнинг ўзлари бажариши болага зиён етказмайми?**

— Агар болада суяк қийшайиши кузатилган бўлса, унинг оғир ва енгил турига қараб даволаш тавсия этилади. Масалан, қийшайишнинг енгил турида шифокор томонидан парҳез, витаминли озуклар, уқалаш, парафин ва физиотерапия буюрилиши мумкин. Шу ўринда таъкидлаш керакки, уқалаш муолажасини мутахассис олиб боргани мақсадага мувофиқ. Оналарнинг уқалаш машқларини бажариши шифокор билан маслаҳатлашиб олиб борилади. Касалликнинг оғир кўринишини даволашга келсак, гипс ёки шина қўйиш орқали суяк қийшайиши бар-тарafd этилиши мумкин. Даволаш бесамар кетганда жарроҳлик амалиёти қўлланилади.

— **Самимий суҳбатингиз учун раҳмат!**

■ **«Mahalla» мухбири Улугбек ШОНАЗАРОВ суҳбатлашди.**

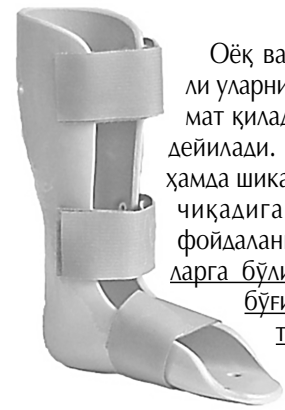
БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

Замонавий тиббиётда суяклардаги нуқсонларни йўқотишда турли даво усуллари билан бирга ортопедик жиҳозлардан ҳам кенг фойдаланилади. Улар суяклар қийшайишининг олдини олишда самарали восита ҳисобланади. Аммо уларни қўллашни билиш, меъёр ва шифокор кўрсатмасига амал қилиш керак.

Шундай жиҳозлардан баъзилари ҳақида маълумот бериб ўтамиз.

ТУТОРЛАР

Оёқ ва қўлларга таянч бўлиш орқали уларнинг фаолиятини тиклашга хизмат қиладиган мосламаларга туторлар дейилади. Улардан турли касалликлар ҳамда шикастланишлар оқибатида келиб чиқадиган асоратларни даволашда фойдаланилади. Қаттиқ ва юмшоқ туторларга бўлинадиган туторлар нуқсонли бўғим ва суякларни маҳкам ўраб туриш орқали гавдага тушадиган оғирликнинг маълум қисмини ўзига олади.

Туторлар шу даражада қўлайки, уни таққан беморнинг оёқ ва қўл бўғимларида ҳаракат сақланади. Ҳатто туторлар нуқсонли жойга кийдирилиб, қўлф билан маҳкамлаб қўйилганда ҳам бўғимлардаги ҳаракат қийин кечмайди.

Борди-ю мослама нотўғри танланса, бемор териси чақаланади, қизариб шишиши ҳам мумкин. Бундай пайтда оёқда қадоқ пайдо бўлмаслиги учун ортопедик жиҳозни тақишдан олдин махсус пайпоқ кийиш, вақтида мутахассисга учрашиш лозим.

КОРСЕТЛАР

Кўкрак қафаси суякларидagi нуқсонни тўғрилаш учун мўлжалланган корсетлар қуйидаги вазифаларни бажаради:

— қад-қомат бузилиши(букрилики)-нинг олдини олади;

— сколиозни даволашда ва унинг кучайиб кетишининг олдини олишда қўлланилади;

— шикастланишлардан сўнг пайдо бўладиган асоратларни камайтиради;

— мудом столда ўтириб ишлайдиган одамларда рўй берадиган букчайишнинг олдини олади.

Белга тақиландиган корсетлар эса янада муҳим вазифаларни бажаради. Яъни улар умуртқа поғонасининг бел-думға-

КОРРЕКТОРЛАР

Умуртқа поғонаси шикастланганда, касалланганда ёки қийшайганда уни тўғри ҳолда ушлаб туриш учун корректорлар қўлланилади. Улар жароҳатланган ёки касалланган суякни маҳкамлаш, ҳаракатни енгиллатиш ва танани тик тутишда ёрдам беради.

Тўғриловчи (коррекцияловчи) мосламалар кўпинча ёш болалар ва ўсмирларда учрайдиган умуртқа поғонасининг ён томонга қийшайиши, яъни сколиоз зўрайиб кетмаслиги учун тавсия этилади. Бундай корректорлар мутахассис буюрган муддатларгача тақиб юрилса умуртқа поғонасининг қийшайган қисмини қисман (баъзи ҳолларда тўла) тўғрилайди. Лекин шуни унутмаслик керакки, корректор тақиш давомида бемор енгил даво гимнастикаси билан шуғулланиши ва тез-тез массаж олиб туриши керак. Чунки корректор тақиб юрилганда тана мушаклари бўшашиб кетади.

Ортопедик мосламалар

за қисми физиологик ҳолатини асл ҳолига келтиради, спорт машғулотларида шикастланишларнинг олдини олади, жароҳатланган суякларни зўриқишдан сақлайди. Шунингдек, оғриқли радикулит, остеохондроз, остеопоз, умуртқалараро чурраларни даволашни тезлаштиради.

Лекин унутмаслик керак, корсетлар кўпинча мушаклар гипотрофияси ва уларнинг бўшашиб кетишига олиб келиши мумкин.

СУПИНАТОРЛАР

Яссиоёқликда оёқ панжаси ичкарига қийшайишининг олдини олиш учун пойабзал ичига қўйиладиган махсус патаклар супинаторлар дейилади.

Улар оёқда пайдо бўладиган оғриқларни камайтиради. Супинатор қўйилган оёқ кийимида бемор бемалол қадам ташлаши мумкин. Ноқўлайликни ҳис қилмайди, оёқларидаги нуқсон деярли сезилмайди.

Супинаторнинг четлари кўтарилган қисми оёқ кафти четларига, думалоқ қисми эса тоvon тагига тўғри келадиган қилиб жойлаштирилади. Бу мосламани қўйиш учун кенгроқ пойабзал со-тиб олиш керак.

■ **Аҳрорбек ЖЎРАЕВ, ортопед-шифокор.**

Бурч масъулият ва фидойиликни талаб этади

«Фуқаролар йиғинининг энг намунали «Маҳалла посбони» жамоатчилиги тузилмаси раҳбари» танловининг Термиз шаҳар босқичига «Наврўз» маҳалла фуқаролар йиғинининг «Маҳалла посбони» жамоатчилиги тузилмаси сардори Темур Худойбердиевнинг биринчи ўринни қўлга киритгани наврўзликлар учун ҳақиқий шоҳиёнага айланди.

Темур Худойбердиев уч йилдан буён «Маҳалла посбони» жамоатчилиги тузилмаси раҳбари сифатида фаолият юритмоқда. У тузилманинг 10 нафар аъзоси билан аҳолининг тинчлиги ва осойишталиги йўлида хизмат қилиб келаётир. Ўтган вақт давомида ўз ишига масъулият билан ёндашган посбон ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, жиноятни келтириб чиқарадиган сабаб ва вазиятларни аниқлаш ҳамда уларни бартараф этишни кучайтиришга эришди.

— Маҳалла аҳолиси тинч-тотув, аҳилликда яшаб келаётир, — дейди Темур Худойбердиев. — Фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш, жамоат тартибини сақлаш, ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олиш мақсадида аҳоли, айниқса, ёшлар иштирокида турли профилактик тадбирлар ўтказяпмиз. Бундан ташқари, санитария, экология, ёнғин ва ҳаракат хавфсизлиги қоидаларига риоя этилиши бўйича олиб борилаётган тушунтириш ишлари ўз самарасини бераётир. 9-, 11-умумтаълим мактабининг юқори синф ўқувчилари иштирокида «Биз — гиёҳвандлик ва терроризмга қаршимиз!» шиори остида давра суҳбатлари ташкил этиляпти. Тадбир давомида иқти-

дорли ўқувчи-ёшлар ичкиликбозлик ва гиёҳвандликка ружу қўйганларнинг қисмати фожиа билан тугаши ҳақидаги театрлаштирилган сахна кўринишларини намойиш этиб, тенгдошларини огоҳликка чорлаётир.

Т.Худойбердиев ҳудуддаги барча фуқароларни яхши танийди, улар билан суҳбатлашиб туради. Айниқса, ўзларининг ноҳўя хатти-ҳаракатлари билан фарзандлари тарбиясига салбий таъсир кўрсатадиган ота-оналар, нотинч оилалар аъзолари билан тез-тез учрашиб, маҳаллада фаол, ташаббускор бўлишга ундайди. Ҳудуддаги ўғил ва қизларнинг жисмонан соғлом, руҳан титик бўлишлари учун уларни спорт, фан тўғаракларига жалб этади. Унинг ташаббуси билан 115 нафар ёш «Сурхон» мажмуасида спортнинг 7 тури билан шуғулланаётган бўлса, 61 нафар ўғил-қиз «Ёшлар маркази»да инглиз, рус тилларини ўзлаштираётир.

— Темур жуда синчков ва ҳушёр, — дейди «Наврўз» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Владислав Манязов. — Ҳамма билан тил топишиб, муаммоларни тез бартараф этишга эришади. Ҳудудда ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини таъминлашда ҳам унинг ҳиссаси катта. Ҳамкор ташкилотлар билан ўтказиладиган тадбирларда Темур иштирокчиларга ҳамиша «Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида»ги ҳамда «Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида»ги қонунларнинг мазмун-моҳиятини тушунтириб, турли ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликларнинг олдини олишга ҳаракат қилаётир.

Дарҳақиқат, посбонлик бурчи масъулият ва фидойиликни ҳамда фаоллиқни талаб этади. Буни чин қалбдан англаб етган қаҳрамонимиз ҳудудда ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини таъминлашга интилоқда.

■ **Нигина ШОЕВА**
«Mahalla»

Маънавий таҳдид ғоявий хуруждир

— Туманимизнинг «Баҳор» маҳалласи Эъзоз кўчасидаги 15-уйда яшовчи Константин ва Любовь Геккерларнинг уйига миллати татар, қозоқ, ўзбек бўлган беш-олти нафар фуқаронинг бир неча марта кириб-чиқишаётганидан хабардор бўлдим, — дейди «Маҳалла» хайрия жамоат фонди Сирдарё тумани бўлинмаси раиси Алим Туропов.

— Уларнинг айнан яқшанба кун бу хонадонга кириб кетишгани менда шубҳа уйғотди. Хабарнинг тўғрилигини текшириш учун фуқаролар йиғини раиси ва йиғиннинг «Маҳалла посбони» жамоатчилиги тузилмаси сардорига кузатув олиб бориш лозимлигини айтдим. Кузатув жараёнида хонадонда шубҳали ишлар рўй бераётгани аён бўлди.

Фонднинг туман бўлинмаси маълумотида кўра, ички ишлар бўлими ходимлари томонидан Константин ва Любовь Геккерларнинг уйидан давлат рўйхатидан ўтмаган «Иегова шоҳидлари» норасмий диний ташкилотининг таълимотларини ёйиш мақсадида чоп этилган турли адабиётлар, «Строжевая башня» («Қўриқчи минораси»), «Пробудитесь» («Уйғонинглар») журналлари борлиги аниқланди. Шунингдек, Эльвира Меметова, Гульсари Меметова, Нуржамол Раҳмонова, Ольга Ҳакимова каби фуқаролар ҳам мазкур норасмий диний ташкилотнинг машғулотида иштирок этишгани, улар ҳам ўз уйларида жамиятимиз ва миллий манфаатларимизга зид бўлган ғоялар билан суғорилган диний адабиётларни сақлашаётгани маълум бўлди. Бу фуқаролар йўлдан адашганини англаб етишди, қилмишларига яраша жазо олишди.

Бугунги кунда жаҳон миқёсида кечаётган глобаллашув жараёнлари инсон онгига мафкуравий таъсир ўтказишнинг ўткир воситасига айланиб бораётганини юқоридаги каби ҳаётий мисолларда кўриш мумкин. Чунончи, миссионерлик ҳаракати орқали аҳоли, биринчи навбатда, ёшлар қалби ва онгини эгаллашга қаратилган уринишлар ҳам ошқора, ҳам яширинча олиб борилаётган. Муҳтарам Ортбошимиз ўзининг «Юксак маънавият — енгилмас куч» асарида: «Маънавий таҳдид деганда, аввало, тили, дини, этиқодидан қатъи назар, ҳар қайси одамнинг том маънодаги эркин инсон бўлиб яшашига қарши қаратилган, унинг ай-

нан руҳий дунёсини издан чиқариш мақсадини кўзда тутадиган мафкуравий, ғоявий ва инфорацион хуружларни назарда тутиш лозим», дея таъкидлаб ёзган.

Миссионерлик ҳам диний ақидапарастлик, фундаментализм, экстремизм, терроризм, гиёҳвандлик сингари ўта хавфли. Бу ҳаракатга қарши курашиш доимо долзарб бўлиб келган. Миссионерлик жамиятдаги ижтимоий, сиёсий, маданий ва маънавий муносабатларга салбий таъсир кўрсатиб, нафақат инсонларнинг этиқодига, балки турли дин, миллат ва элатларнинг ҳамжиҳатлигига раҳна солувчи омил сифатида кўплаб низолаарга сабаб бўлаётир.

Миссионерлик билан шуғулланувчи «Еттинчи кун адвентистлари», «Баптислар», «Тўлиқ инжил христианлари», «Иегова шоҳидлари» каби норасмий диний оқимлар мавжудки, бугунги кунда уларнинг номини кўпчи-

«Маънавий таҳдид деганда, аввало, тили, дини, этиқодидан қатъи назар, ҳар қайси одамнинг том маънодаги эркин инсон бўлиб яшашига қарши қаратилган, унинг айнан руҳий дунёсини издан чиқариш мақсадини кўзда тутадиган мафкуравий, ғоявий ва инфорацион хуружларни назарда тутиш лозим».

лик ёддан билади. Биргина «Иегова шоҳидлари» диний ташкилоти бузғунчи ғояларни ёшлар онгига сингдиришга, уларни ўз тарафларига оғдиришга, турли йўллар билан соғлом этиқодидан оздиришга уринаётир. Ташкилот аъзолари, асосан, фуқароларнинг уйларида бориб, ўз ғоялари акс эттирилган журнал, адабиётлар тарқатишади, издошларини кўпайтириш мақсадида тарғибот-ташвиқот ишларини юритишади. Улар тиббиёт ва таълим-тарбия соҳасидаги фаолият, хайрия тадбирлари уюштириш, уйма-уй юриб тарғибот олиб бориш, маҳаллий тилларда христианликни тарғиб қилувчи газета ва адабиётлар-

ни тарқатиш усулларидан фойдаланаётир.

«Иегова шоҳидлари» 1931 йилда «Библия тадқиқотчилари» номи остида АҚШ ҳукумати томонидан диний ташкилот сифатида эмас, балки наشريёт сифатида рўйхатга олинган. Ташкилотнинг фаолияти XX асрнинг 80-йиллари охирига келиб анча фаллашган. Ҳозирги пайтда иеговачи миссионерларнинг умумий сони 700 мингдан ошиб кетган. Нью-Йорк шаҳридаги «Галад» миссионерлар тайёрлаш маркази томонидан жорий этилган 5 ойлик ўқув курсларида дунё миқёсида ташриф буюрган миссионерлар секта таълимотлари асосида тахсил олишади. Секта дунё бўйича ўзининг 115 та минтақавий ваколатхонасига эга. Ўз таълимотларини ёйиш мақсадида чоп этиладиган «Строжевая башня» («Қўриқчи минораси») журнали ҳар ойда 2 маротаба 125 тилда 22 миллиондан ортиқ нусхада, «Пробудитесь» («Уйғонинглар») журнали эса ойига 1 маротаба 81 тилда 20 миллион нусхада босилади.

Дунёнинг Хитой, Шимолий Корея, Туркменистон, Тожикистон, Саудия Арабистони, Эрон, Ироқ каби 30 дан кўпроқ мамлакатларида «Иегова шоҳидлари» сектасининг фаолият олиб бориши тақиқланган. Айтиш жоизки, христианликнинг Католик ва Православ йўналиши вакиллари «Иегова шоҳидлари»нинг христианликка мутлақо алоқаси йўқлигини, давлат ва жамият манфаатларига путур етказётганини таъкидлашади. Секта таълимотларида давлат рамзларини тан олмаслик, сайлов жараёнларида фаол иштирок этмаслик, ҳарбий хизматга боришдан буйинтовлаш, давлат вазифаларига қасамёд қилиш рад этилган.

Шуни айтишимиз керакки, мамлакатимизда диний бағрикенглик, турли дин, конфессияларнинг фаолияти учун барча шароит яратиб берилган. Аммо тинчлик ва барқарорликни издан чиқаришга интилаётган ҳар қандай ғоявий ёт оқимлар таъсиридан огоҳ бўлиш, уларга қарши курашиш барчамизнинг фуқаролик бурчимиздир.

■ **Тошпўлат ХАЙИТБОВЕВ**
«Mahalla»

Соз сеҳридан сел бўлар юрак

**Улкан инсоний дардни ўзида ифода-
далайдиган «Чўли ироқ»ни тинглаб,
ҳаётнинг ўткинчилигини англаймиз.
«Баҳор вальси»ни эшитганда эса
қушдек енгил бўлиб, мириқиб рақс-
га тушгингиз келади.**

Хеч ўйлаб кўрганми-
сиз, оддий ёғочдан
ясалган чолғу асбоби нега
бизга бунчалик таъсир
этаркан? Қарши шаҳрида-
ги ёш ҳунарманд Сухроб

Иноятонинг иш фаолияти-
тини кузатар эканман, ай-
нан шу саволга жавоб топ-
гандек бўлдим. Оддий
ёғочга ишлов бериб, чолғу
асбобларини яратгунча

ҳунарманд минг кўйга ту-
шар экан. Йиллаб ишлаши
давомида соз чиройли
шакл олаверса, сабри чи-
дамаган кезлар қайғуни
туяр экан. Балки шу жа-
раёнда соз ҳунарманддан
бахт ва қайғуни юктириб
олар...

— Сухробга ҳунар-
мандчилик бобомерос, —
дейди Қарши шаҳридаги
«Хўжахиёл» маҳалла фу-
қаролар йиғинининг ди-
ний маърифат ва маъна-
вий-ахлоқий тарбия маса-

лалари бўйича маслаҳат-
чиси Раъно Амиркулова.
— Бобоси, моҳир соз уста-
си Иноят Қодиров унга бу
ҳунарнинг сир-асрорини
ўргатган. Айни пайтда у ус-
тахонасида маҳалладаги
бир нечта ёшларга ушбу
хунар сирларини сингди-
риб келмоқда.

Сухробнинг учинчи
синфлигидаёқ соз ясага-
нини кўрган бобоси ундан
яхши уста чиқишига умид
қилди. Бора-бора устахо-
надаги жиҳозлар Сухроб
учун қадрдон бўлиб қолди.
Тақир-туқур товушлар, ёғоч-
нинг, ҳатто садафнинг ач-
чиқ ҳиди ҳам унга ошнодек
эди. Зеро, у ана шу муҳит-
да улғайди, камол топди.
Бугун ёш ҳунарманд сифа-
тида ўндан зиёд шогирд-
ларига бобосининг ҳуна-
рини қунт ва иштиёқ би-
лан ўргатишдан эринмай-
ди.

Устахонада рубоб, ду-
тор, тор, танбур, соз, уд,
ғижжак, най, доира каби
миллий чолғу асбобларига
кўзингиз тушади. Ёш ҳу-
нарманд яратган ҳар бир
асбобда унинг ўзига хос
диди, тасаввур ва ёндашу-
ви яққол акс этган.

— Танбур ноксимон ре-
зонаторли чолғу асбоби, —

дейди кўлига ўзи ясаган
танбурни олган Сухроб.
— Учта, камдан-кам ҳол-
ларда тўртта торли бўлиб,
оҳанг ноҳун ёрдамида ҳо-
сил қилинади. Танбур чол-
ғу асбоби Хивага Бухоро-
дан кириб келган, деган
қарашлар ҳам бор. Про-
фессинал мусиқачилар
ўртасида танбур энг маш-
хур чолғу асбоби ҳисоб-
ланади. Миллий чолғу ас-
бобларини яратишда тут,
ўрик, ёғоқ каби дарахт-
лардан фойдаланаман. Тут
ва ўрик ёғоч билан ишлаш
жуда осон. Ёғоқдан соз яра-
тиш анча қийин, лекин маҳ-
сулот мустаҳкам, чиройли
ва ранги тоза бўлади.

Бу ҳунар Сухробни элга
танитди, меҳнатлари му-
носиб рағбат топди. У тар-
моқ касаба уюшмалари ти-
зими бўйича ўтказилган
кўрик-танловда «Энг фаол
ёш ҳунарманд» ҳамда «Та-
шаббус — 2014» кўрик-
танловининг шаҳар бос-
қичида «Энг яхши ҳунар-
манд» йўналишида бирин-
чи ўринга лойиқ топилди.
Унинг Камолиддин Беҳзод
миниатюраларидан фой-
даланиб, қадимий чилтор
намунасини яратгани «Та-
шаббус» кўрик-танловида
мутахассисларнинг эти-

борига сазовор бўлди.

— Ясаган созларим ор-
қали халқимга қувонч ула-
ша олсам меҳнатим сама-
расиз кетмаган бўлади, —
дейди Сухроб. — Бунинг
учун сабр-тоқат керак. Қо-
лаверса, ижодий салоҳият,
яратилаётган созни тирик
жондек ҳис қилиш лозим.
Агар сиз уни тинглай ол-
сангиз, унга нима керакли-
гини англайсиз. Ана шун-
да кўнгиладигдек чолғу ас-
боби яратилади. Уни, ав-
вало, ўзим чалиб кўраман,
кўнглим тўлса, кейин бош-
қаларга чалишни таклиф
қиламан. Ўтган йили Са-
марқанд шаҳрида ташкил
этилган кўргазмада бир
тенгдошим мен яратган
чилторни шундай чалдики,
юрагим бахтдан қалқиди.

Ёшлиқнинг куч-ғайрати-
ни тўғри йўналтира олган,
яратилган имкониятлардан
унумли фойдаланган Сух-
роб миллий ҳунармандчи-
лигимиз ривожига ўз ҳис-
сасини қўшиш билан бир-
га тенгдошларининг ҳам
фойдали машғулоти билан
шўғулланишига ҳисса қў-
шаётир. Янги иш ўринлари
яратиларди, ёш уста-ҳунар-
манд мисолида меҳнатга,
касб-ҳунарга иштиёқ ва
рағбат ошарди.

БИЛАСИЗМИ?

Чолғу асбоблари муси-
кий, мусикий бўлмаган
ёки уюшмаган товушлар
ёрдамида асарлар яратиш
учун қўлланиладиган ас-
боблардир. Айни вақтда бир
неча гуруҳларга бўлинади-
ган оддий чолғу асбобла-
ри мавжуд.

Улар торли, пуфлаб чалина-
диган, тилчали ва зарбли чолғу
асбоблари туркумидан бўлиб,
ҳар бир туркум чолғу асбоби-
нинг товуши ўзига хос. Шунинг-
дек, клавишли чолғу асбоблари-
ни ҳам алоҳида туркумга ажра-
тиш мумкин.

Ўзбекистон чолғу маданияти
жуда бой ва кўламли. Илк чолғу
асбобларининг келиб чиқиши
қадимги даврларга бориб тақа-
лади. Буларга Ўзбекистон ҳудуди-
да олиб борилган археологик қа-
зилмаларда топилган ашёлар да-
лилдор. Илк миллий чолғу асбо-
би — ёғочли узун пуфлама-най
Ўзбекистон ҳудудида топилган ва
3,5 минг йиллик деб тан олинган.
Чолғу асбоблари сурати туширил-
ган тошлар, йирик ва майда пласт-
тиклар, амалий санъат буюмлари,
деворий қўлёзмалар Ўрта Осиё-
нинг мусиқа маданияти маркази
қадим Сўғдиёнадаги Мароқанда,
Хоразмнинг ўнг қирғоғи ҳамда
Бақтрия шаҳрида бўлганини да-
лиллайди. Афросиёб харобала-
ридаги қазилмалар уд ва арфа
сўғларнинг сеvimли чолғу ас-

боблари бўлганини исботлайди.
Шунингдек, пуфлама чолғу ас-
боблари ҳам топилган.

Шубҳасиз, ўзбекларнинг се-
вимли мусикий чолғу асбоби дои-
радир. Бу чолғу асбоби ўнлаб те-
мир ҳалқали, диаметри элик сан-
тиметргача бўлган гардиш, мем-
бранаси дағал чармдан ясал-
ган бўлади. Соҳа мутахассисла-
рининг таъкидлашича, созни ча-
лиш ҳам, мусиқани тинглаш ҳам
қон айланиш тизимига самара-
ли таъсир қилади ва тингловчи-
га хуш кайфият бағишлайди.

Тарихи 2000 йилга бориб та-
қаладиган бу чолғу асбоби халқ
орасида «чилдирма», «сафоил»,
«қайроқ», «ногора», «дўл» ном-
лари билан машҳур. Уни ясашда
мол, туя, эчки, балиқ ва айрим
ҳолларда кийик терисидан фой-
даланилади. Бу сознинг яна бир
хусусияти — чолғучини танлай-
ди. Кенг кафт, узун ва кучли бар-
моқли одамлар билан тезда «чи-
қишиб» кетади. Лекин яна бир
жиҳати борки, унинг ҳар бир
зарби юракдан чиқиб, юраклар-
га етиб бориши учун доирачи-
дан катта маҳорат, истеъдод та-
лаб этилади.

Азалдан ўзбек тўйлари дои-
расиз ўтмаган. Бу соз ёрдамида
дунёга келган «Қўш қарс», «Кат-
та ўйин», «Қочирма», «Шодлик»,
«Шиқилдоқ», «Тантана», «Сар-
боз», «Терма» каби қуйлар илга-

ри нотага туширилмаган. Фақат
эшитиш ва ижро ёрдамида ав-
лоддан-авлодга мерос бўлиб
ўтган. Уларни нотага солиб, кел-
гуси авлодга тўла-тўқис етқа-
зишда уста Олим Комиловнинг
хизмати катта. Кейинчалик Тўй-
чи Иноғомов, Фафур Азимов,
Раҳим Исохўжаев, Анвар Ба-
роев ва Дадахўжа Соттихўжаев
каби машҳур доирачилар бу
чолғу асбобининг янги қирра-
ларини очишди.

Бу санъат тури билан шўғулла-
наётган ёшларнинг ижодий қоби-
лиятларини ривожлантириш, ўз-
бек миллий созида бўлган муҳаб-
батини ошириш, ёшлар орасида
шу санъатнинг истеъдодли ижро-
чиларини аниқлаш ва уларни ма-
лакали мутахассислар бўлиб ети-
шишлари учун имконият яратиш
мақсадида истиқлол йилларида
«Зарб» ёш доирачилар кўрик-
танлови ташкил қилинди. Мазкур
танловда Қарши туманидаги «Ба-
ҳор» маҳалла фуқаролар йиғи-
нида фаолият кўрсатаётган «Ёш
доирачилар» тўғараги аъзолари
фаол иштирок этиб, совринли
ўринларни қўлга киритиб кел-
аётир. Айни кунда тўгаракка ҳу-
дуддаги 4-, 10-, 12- ва 52-мак-
таблардан 20 нафардан зиёд
бола қатнайд.

— Спортда шахматни «ақлни
чархловчи» дея аташса, санъатда
доирани инсонни маънан улғай-

тирувчи чолғу асбоби, дея баҳо-
лашади, — дейди «Ёш доирачи-
лар» тўғараги раҳбари Комил
Обидов. — Тўгарак аъзолари ора-
сида Азизбек Эргашев жуда ис-
теъдодли. Уни уч ёшида бобоси
тўгаракка олиб келган. Қизиги,
авлодида ҳеч ким доира чалма-
ган. Лекин бу болада шундай ис-
теъдод борки, бошқалар бир неча
ой давомида ўзлаштира олмаган
усулни у ўн кунда эгаллайди. Шо-
ғирдим «Зарб — 2015» респуб-
лика кўрик-танловида иштирок
этиб, юқори натижага эришди.

Эндигина етти ёшга тўлган
Азизбек билан гаплашсангиз ҳаёт-
нинг пасту баландидан хабардор

кишидек тасаввур уйғотади. Бий-
рон-бийрон гапирди, ўзига, қо-
билиятига ишонишини дадил
фикрларидан пайқаш мумкин.

— Ансамбль бўлиб доира чал-
сак, шерикларимнинг нима де-
моқчилигини кўзидан, юзидан
билиман, — дейди Азизбек бола-
ларча беғуборлик билан. — Бу-
ни менга доира ўргатди. Унинг
овози қўлоғимга худди «энди
баг», «ҳозир бум-баг» деяётган-
дек бўлади.

Доирачиларнинг катта ютуғи
ҳам аслида шунда. Улар атрофи-
даги одамларнинг нима ҳақида
ўйлаётганию нима демоқчилиги-
ни бир зумда илғашади.

■ Саҳифа мақолаларини «Mahalla» муҳбири
Шоҳиста БОЗОРОВА тайёрлади.

Бадиий гимнастика: Нафосат ва назокатга уйғун ҳаракат

2015 йил 22 декабрь. Бадиий гимнастика бўйича Люксембургда ўтказилган «Люксембург Кап — 2015» халқаро турнири натижалари эълон қилинди. Ғолиблар қаторида тўрт нафар навоийлик қизнинг исм-фамилияси янгради: Севара Сафоева, Замира Жабборова, Ферузбону Ҳакимова — 1-ўрин, Жасмин Баҳриддинова — 2-ўрин.

Юртимиз байроғи кўтарилиб, мадҳиямиз янграр экан, Севаранинг кўзларидан севинч ёшлари оқарди. У мазкур халқаро турнирда бирйўла 4 та олтин медални қўлга киритди.

Севара Навбаҳор туманидаги «Арабхона» маҳалласида туғилган. Отаси Севдиёр Рустамов «Сафо Севди» фермер хўжалиғи раиси, асли дала одами бўлса-да, спортга ишқибозлиги сабаб қизи Севаранинг бадиий гимнастикага қизиқишини инобатга олиб, уни моҳир мураббий Светлана Бозоровага шогирдликка берди. Шогирддаги ишончу интилиш ҳамда машқлар жараёнидаги мустаҳкам иродани пайқаган устози Севара билан астойдил шуғулланди. Бу унинг мамлакат терма жамоаси аъзоси бўлишига йўл очди.

Уч йилдирки, Севара таҳсилни Тошкент шаҳрининг Юнусобод туманидаги 96-умумтаълим мактабида давом эттиряпти. Ўқишдан бўш пайтларида у халқаро тоифадаги спорт устаси Ирина Кудряшевадан нафис спорт тури сирларини ўрганмоқда.

— 2013 йилда Тошкентда ўтказилган «Шарқ эртаги» турнирида 1-ўринни қўлга киритгандим, 2015 йилда эса «Тошкент қизи» турнирида ғолиб бўлдим, — дейди С.Сафоева. — Бу менга фахр-ифтихор, куч-ғайрат бағишлайди.

Оддий кишлоқ қизининг бундай юксак маррани забт этиши, аввало, юртимизда болалар спортини ривожлантиришга қаратилаётган эътибор ва яратилган улкан имкониятлар самарасидир. 2015 йил манзилли дастурига асосан жами 6 та, жумладан, 4 та мактаб ёнида спорт зали, 1 та янги спорт мажмуаси ва 1 та ёпиқ сув ҳавзаси барпо этилди.

— Энг чекка кишлоқларда ҳам замонавий спорт мажмуалари бун-

боришди.

Навоий олимпия захиралари коллежи ўқувчиси Карина Тагаева 2014 йил февраль ойида Малайзия давлатида Ёшлар ўртасида ўтказилган Осиё чемпионатида олтин медаль соҳибаси бўлди.

2010 йил Навоийда республикадаги илк гимнастика турларига ихтисослаштирилган вилоят болалар ва ўсмирлар спорт мактаби бунёд этилди. Ҳозирги кунда мактабда жами 30 нафар мураббий-ўқитувчи 1284 нафар ўсмир билан мунтазам машғулотлар олиб бормоқда. Шуғулланувчиларнинг 896 нафари қизлар.

Махсус мактаблар очиш республика миқёсида оммавийлаштирилди ва Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 11 декабрдаги «Болалар-ўсмирлар спорт мактаблари фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ барча вилоятларда айнан гимнастика турларига ихтисослаштирилган спорт мактаблари ташкил этилиши белгиланди.

— Бундай спорт мактаблари фарзандларимизнинг, айниқса, қизларнинг жисмонан соғлом, руҳан тетик улғайиши учун катта имкониятдир, — дея сўхбатимизни давом эттиради Б.Ҳамдамова. — Бугунги кунда она ва бола саломатлиги давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишига айланган экан, ўсиб келаётган қизалоқларнинг гимнастика билан шуғулланишига шaroит яратиш ана шу сиёсатнинг ҳаётий ифодасидир. Гимнастика турларига ихтисослаштирилган вилоят болалар ва ўсмирлар спорт мактабимиз қизлари 2015 йилнинг 1-3 март кунлари Самарқанд шаҳрида ўтказилган «Жажжи маликалар» очик биринчилигида қўшни вилоятларнинг спортчиларидан устунлигини намойиш қилишди. «Сўғдиёна» спорт саройида ўтказилган БЎСМлар очик биринчилигида ҳам 35 нафар қизимиз Бухоро ва Жиззах вилоятлари спортчилари билан куч синашиб, фахрли ўринларни қўлга киритишди.

Ҳа, сарҳисоб қилсак, ютуқлар кўп. Ўтган 2015 йил, айниқса, навоийлик гимнастикачилар учун шоҳсупага чиқиш даври бўлди. 21-23 март кунлари Германиянинг Нюрнберг шаҳрида бўлиб ўтган «Пасторолми КАП — 2015» халқаро турнирида вилоятдан 5 нафар спортчи иштирок этиб, уларнинг икки нафари ғолиблар сафидан ўрин олди. 25-27 март кунлари Қозоғистоннинг Чимкент шаҳрида ўтказилган бадиий гимнастика бўйича халқаро турнирда 7 нафар навоийлик спортчи иштирок этиб, умумжамоа ҳисобида фахрли учинчи ўринни эгаллади.

Соғлом она ва бола йилида ҳам вилоят гимнастикачилари юртимиз шарафини ҳимоя қилишлари, шубҳасиз.

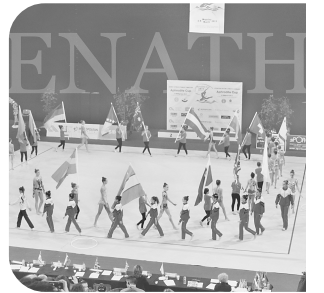
■ Холбиб САФАРОВА
«Mahalla»

Ютуқ, марра ва зафарлар

2015 йил 6-8 март кунлари Греция пойтахти Афина шаҳрида бадиий гимнастика бўйича «Aphrodite Cup — 2015» халқаро турнири бўлиб ўтди.

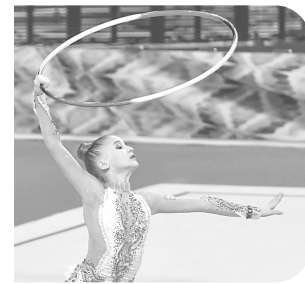
Илк бор ташкил этилган халқаро турнирда Ўзбекистон терма жамоаси умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни эгаллади.

Гимнастикачиларимиз учтадан олтин ва кумуш ҳамда битта бронза медални қўлга киритишди.

20-25 май кунлари Тошкент шаҳрида бадиий гимнастика бўйича Жаҳон кубоги босқичи ҳамда ўсмирлар ўртасида анъанавий тарзда ташкил этиладиган «Happy Caravan — 2015» халқаро турнири ўтказилди.

Турнирда дунёнинг энг кучли юзга яқин гимнастикачиси ўз истеъдод ва маҳоратини намойиш этди.

Бадиий гимнастика бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзолари Жанубий Кореяда ўтказилган Осиё

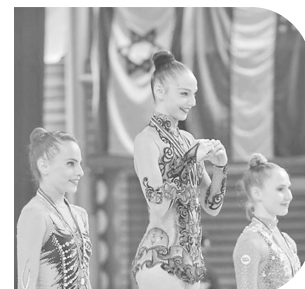
чемпионатида қўтбада тенгсиз эканини намойиш этиб, олтин медалга сазовор бўлди.

Жамоавий мусобақаларда Ватанимиз шарафини ҳимоя қилган Елизавета Назаренкова, Анастасия Сердюкова ва Анора Давлатова шоҳсупанинг энг юқори поғонасига кўтарилишди. Мазкур мусобақада мезбонлар иккинчи, Қозоғистон терма жамоаси аъзолари учинчи ўринни эгаллашди.

Москва шаҳрида бўлиб ўтган анъанавий халқаро турнирда самарқандлик ёш гимнастикачи Тахмина Икромов ва Анора Давлатова бирйўла тўртта олтин медални қўлга киритиб, турнирнинг мутлақ ғолибига айланди.

Бадиий гимнастика бўйича Францияда ўтказилган Гран-при турнирининг жамоавий баҳсларида иштирок этган терма жамоамиз аъзолари бронза медалига сазовор бўлишди.

Бадиий гимнастика бўйича Ўзбекистон терма жамоаси етакчиларидан бири Анастасия Сердюкова Чехиянинг Брно шаҳрида ўтказилган Гран-при турнирида 4 та медални қўлга киритди.

Афинада ўтган бадиий гимнастика бўйича халқаро турнирда терма жамоамиз шарафини 8 нафар спортчи муносиб ҳимоя қилди. Спортчилар турнирда 5 та олтин, 4 та кумуш ва 2 та бронза медални қўлга киритишди.

ОБУНАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Mahalla» газетасининг чоп этилган сонларини белгиланган вақтларда Сизнинг манзинингизга етказиб бериш бўйича таҳриратнинг қуйидаги телефон рақамларига мурожаат қилишингизни сўраймиз.

(0 371) 233-10-92; Факс: (0 371) 233-10-73
Обунани ташкил этиш ва тарқатиш бўлими.

✓ АНА ХОЛОС!!!

Меҳр — энг ноёб тилсим

Илонни қўлга ўргатиб ўйнатиш — қадимги томошалардан. Бу антиқа «хунар» Бобоназар Пардаевни нафақат Шерободда, балки вилоятда ҳам машҳур қилди. У қарийб ўттиз йилдан буён илонлар билан мулоқот қилиб келади. Б.Пардаевнинг хонадонига бўлиб, айниқса, унинг илонлар билан қалтис ҳазиллашганини кўрганимизда ҳайратга тушдик. Ахир, жониворлар заҳарли, боз устига, қўрқинчли.

Аммо илонбознинг фикрича, табиатда илонлардан-да беозор жонзот йўқ. Бизга «Малика» деб таништирган кўзойнакли илонни у бўйнига ўраб, силаб-сийпаганида фикрининг тасдиғига гувоҳ бўлдик.

— Илонларга меҳр ота-бобомдан ўтган, — дейди Б.Пардаев. — Мен илон ўргатувчиларнинг олтинчи авлодиман. Морбозлик ўзига яраша ҳушёрликни, масъулиятни талаб этади. Тўғри, бу жониворлар бироз ваҳимали кўринади, ҳатто хийла тажовузкор ҳам. Аммо кўнглига йўл топа олсангиз, улар аслида жуда меҳрибон, итоаткор экана.

нига ишонасиз. Назаримда, уларнинг кўзларида мунг бордек, илтижо қилаётгандек: «Ўткинчи дунёда меҳрингизни дариғ тутманг, бир-бирингизни қадрланг», деяётгандек.

Бобоназар ака илонлари сонини кўпайтириб туради. Кўхитанг тоғлари, Шеробод адирликларини кезиб, заҳарли ва заҳарсиз илонларни овлайди. Кейин мунтазам шуғулланиб, уларга турли акробатик ҳаракатларни ўргатади, тарбиялайди. Буни қарангки, табиат қўйнида эркин юрган жониворлар бир-икки ой ичида қўлга ўрганиб, ювош тортиб қолади, морбознинг буйруқла-

рига сўзсиз бўйсунди.

Хонадонда ўнта илоннинг бемалол ўрмалаб юрганини кўриб, бу хонадонда улғаяётган болалар ҳам улардан қўрқмаслигига ишондик. Сухбатдошимизнинг айтишича, баҳор ва ёз фаслларида ҳовлида турфа рангли илонлар сони олтиш-етмиштагача етаркан. Чунки эрта баҳордан куз ойларининг охиригача илон ови бароридан келаркан.

— Айрим одамлар илонга дуч келса, шафқатсизларча ўлдиради, — дейди Бобоназар Пардаев. — Аслида илон сабабсиз ҳеч кимга озор бермайди, асло биринчи бўлиб ҳужум бошламайди. Илонга озор бермасангиз, у сизга тегмайди. Мана, уйимда ўнтадан зиёд илон бор, улар ҳеч кимга озор бермайди. Ҳатто томошага келганларни ҳам яхши кайфиятда кутиб олади. Биласизми, илонларда ҳам феъл-атвор, кайфият бор.

Қаҳрамонимизнинг айтишича, илонлар ҳам худди мушук ёки итлардек ўткир сезиш қобилиятига эга. Гулдор чипор, гулдор кўлвор, кум бўлма илони, сувилон, чипор гулдор ва Ўрта Осиё кобраси каби илонлар «тилини» жуда яхши тушунадиган Бобоназар ака учун бу жониворлар жуда қадрли. Дарвоқе, Бобоназар Пардаевнинг ўн нафар қизи ҳам илонларни жуда яхши кўради.

Очиғи, Шеробод туманидаги «Мажнунтол» маҳалла фуқаролар йиғинида жойлашган ушбу хонадонда кўрганларимиз бир туйғунинг туб моҳиятидан дарак бергандек: меҳр — энг ноёб тилсим. Меҳрнинг қудратли кучи ҳар қандай ваҳшийликни ҳам бартараф этишга, музлаган юракларни-да илтишга, ҳар қандай тўсиқни енгиб, қалбларда дўстлик, муҳаббат туйғуларини ундиришга қодир.

■ Нигина ШОЕВА
«Mahalla»

✓ БУ — ҚИЗИҚ!

Бугунги ахборот-коммуникация технологиялари асрида Ер кулрасида инсоният тамаддунидан узилиб қолган манзиллар борлигига ишонасизми? Қўйида улар ҳақида ҳикоя қилинади.

Энг хавфли макон

Канададаги Алерт қишлоғи дунёдаги энг хавфли ва узоқ маконлардан бири. Шимолий кутбдан 500 км. пастда, Канаданинг Нунавут ҳудудида жойлашган мазкур қишлоқ қиш кунлари 24 соат давомида қоронғи, ёзда эса 24 соат мобайнида ёруғ бўлади.

Унинг аҳолиси атиги 5 кишидан иборат.

Тристан-да-Куля

Ушбу кичик орол жанубий Атлантика океанида жойлашган бўлиб, дунёдаги энг олис маконлар сирасига киради. Бу оролга яқин ҳудудлар 1700 км. узоқликдаги Жанубий Африка ҳамда 2000 км. узоқликдаги Жанубий Америкадир. У ерга фақат қайиқларда бориш мумкин. Орол аҳолиси 271 киши, улар, одатда, деҳқон-

чилик ва кема яшаш билан шуғулланишади.

Иттоққортоорминт

Гренландиянинг шарқий қирғоғида ва Исландиянинг шимолий қисмида жойлашган мазкур қишлоқ номини талаффуз қилиш қийин, албатта. Бу хилват жойда 500 нафар киши яшайди. Гренландия муз билан қопланганлиги боис ушбу ҳудудга қайиқ билан боришнинг иложи йўқ. Шу сабабли орол ўзининг кичик аэропортига эга. Бироқ бу ерга самол-

ётлар онда-сонда кўнади. Аҳолининг аксарияти овчилик ва балиқчилик билан шуғулланади. Улар, асосан, кутб айиқлари ва китларни овлайди.

«Гоша» лақабли жануб қарғаси ҳақида кўп эшитганмиз. Қарғанинг «Севара», «Аббос», «Жонибек», «Шодибек», «Сабина», «Али», «Абдор» сингари исмларни айта олиши ҳақиқатан ҳам мўъжиза. Тили бурро қушни ўз кўзимиз билан кўриш мақсадида Шеробод туманидаги «Катта ҳаёт» маҳалласига, Бўри Раҳимов хонадонига йўл олдик.

— Қарғамиз 3 ёшида гапиришни бошлаган, ўшанда биз ҳайратга тушгандик, — дейди Б.Раҳимов. — «Гоша» деб тили чиққан қарға кейинчалик оиламиздагиларнинг исмини ёдлаб, айта бошлади. У ҳозир 28 та ўзбекча сўзни талаффуз қилади, қолаверса, ёнидаги тўти, корелла сингари сайрайди. Дарвоқе, қарғамиз 3 йил давомида ҳудуд-

димиздаги ҳарбий қисмлардан биридаги «Жонли бурчак»ни бебаб турди. Қайтиб келганда эса унинг нутқи «сафда тур», «рослан», «Борис ака» деган сўзлар билан бойиганига гувоҳ бўлдик.

Қушбоқарнинг айтишича, қарға яхши билан ёмонни фарқлай билади. Аввалига ишонмадик, кейин бунга ўзимиз ҳам гувоҳ бўл-

дик. Бўйи 38 сантиметр, оғирлиги 1800 грамм, қанотининг узунлиги 75 сантиметр бўлган «Гоша»нинг нима билан овқатланишига қизиқдик.

— Асосан гўшт ва нон берамиз, — дейди хонадон соҳибининг ўғли Шодибек Ра-

химов. — Бундан ташқари, пиширилган картошка, тухум, сабзи, қарам, олма, нок, апельсин ейди. Онда-сонда чигиртка ва ниначи тутиб берамиз. «Гоша» овқатланиш тартибини бузмайди. Кузатсангиз, у ўзидан ортган гўштни фаслларга қараб турлича усулда сак-

лайди. Масалан, ёзда ари ва бошқа ҳашаротлардан ҳимоялаш учун гўштни сувга солиб қўяди. Қишда эса, сувда музлаб қолган гўштни олиш қийинлигини биллиб, ерга кўмади.

Ноёб қушларни парваришлайётган Шодибек Раҳимов қаргадан ташқари

Тошкент оқ кабутаридан тортиб, Якутия кабутари, Австралия митти тўтиси, Болгар беданаси каби 12 турдаги 90 та қушининг ҳар бирига меҳр беради. Хонадонда ноёб, бизнинг табиатимизга бегона бўлган антиқа бир қуш бор. У — ортидан қирқта қушни эргаштириб юрадиган чил қушидир. Навбатма-навбат сайраб кишига кайфият улашувчи амедена ва корелла тўтисининг ёқимли овози кишини табиат гўзалликларига ошно этади.

■ Мухбиримиз.

Гапира оладиган қарға

Дарвоқе...

Маълумотларга қараганда, Ер юзиде инсон тилида сўзловчи қарғалар атиги 3 донга бўлиб, улардан бири Америка Қўшма Штатларида, иккинчиси Россия ўрмонида, учинчиси бизда — Сурхондарё вилояти Шеробод тумани «Катта ҳаёт» маҳалласида яшайди. Ажабланирлиси, шу вақтгача «Гоша»ни кўриш ва у билан танишиш мақсадида Япония, Хитой, Озарбайжон, Туркия каби ўнла давлатдан меҳмонлар келишган.

МУАССИС:

Ўзбекистон
«Маҳалла» хайрия
жамоат фонди
республика бошқаруви

Mahalla

ижтимоий-сиёсий,
иқтисодий, маданий,
маърифий газета

Ўзбекистон Республикаси
Матбуот ва ахборот агентлигида
2013 йил 12 апрелда 0019 рақами
билан қайта рўйхатга олинган.

Бош муҳаррир
Бахтиёр АБДУСАТТОРОВ

Телефонлар:

Қабулхона: (0 371) 233-39-89,
Котибият: (0 371) 233-44-25,
Факс: (0 371) 233-10-73

Тахририят манзили:

Тошкент шаҳри, Хоразм қўчаси,
51-уй. Индекс: 100000

Нашр

кўрсаткичи: 148

Буюртма S-4968

Топшириш вақти — 21.00

Топширилди — 21.00

Газета тахририят компьютер
марказида терилди ва саҳифаланди.
А-3 форматда, 4 босма табоқ
ва офсет усулида босилди.

Навбатчи: Ю.Ҳожиёва
Мусахҳиҳлар: Н.Азимова,
М.Назарова

Нашр навбатчиси: У.Шоназаров
Саҳифаловчи: Л.Мейликов

«Ўзбекистон» НМИУ
босмахонасида 26000
нусада чоп этилди.

Босмахона манзили:
Тошкент шаҳри, Навоий
қўчаси, 30-уй.

Газета чоршанба ва шанба
кунлари чоп этилади.
Баҳоси келишилган нархда.